

ANTIDOPINGOVÁ AGENTÚRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

PRÍRUČKA PRE ŠPORTOVCA 2014

ANTIDOPINGOVÁ AGENTÚRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

**PRÍRUČKA
PRE ŠPORTOVCA
2014**

BRATISLAVA
DECEMBER 2013

ÚVOD

Šport je fenomenálnou aktivitou človeka. Prináša mu pocit uspokojenia, seberealizácie, prispieva k upevňovaniu zdravia. V snahe dosiahnuť čo najlepší športový výkon sa však často používajú farmakologické látky a metódy, ktoré protirečia etike športu a princípom ochrany zdravia a fair play.

Príručka pre športovca je určená pre všetkých športovcov, trénerov, funkcionárov a členov podporných a realizačných tímov športovcov v Slovenskej republike. Jej obsah je zostavený tak, aby umožnil zainteresovaným osobám rýchlo a jednoducho zorientovať sa v problematike boja proti dopingu v športe a získať v tejto oblasti najdôležitejšie informácie.

Povinnosti a práva športovcov uvedené v Príručke sa týkajú športovcov nielen na najvyššej medzinárodnej úrovni, ale aj športovcov na výkonnostnej úrovni a je vhodné, aby sa s Príručkou postupne zoznamovali aj mladší športovci, ktorí sa chcú športu dlhodobo a seriózne venovať.

Predkladaná Príručka je platná pre rok **2014**.

ÚVOD

Príručka pre športovca je informačný materiál zostavený z primárnych dokumentov.

V prípade akýchkoľvek rozporov alebo rozdielností je určujúce originálne znenie termínov, pravidiel a pôvodných dokumentov.

OBSAH

1	Ako používať príručku	7
	Index	9
2	Svetový antidopingový kódex	13
2.1	Porušenie antidopingových pravidiel	15
2.2	Dokazovanie dopingujú	18
2.3	Pojednávajú	19
2.4	Diskvalifikácia - anulovanie výsledkov	19
2.5	Dočasné zastavenie činnosti	20
2.6	Sankcie pre jednotlivca	21
2.7	Status počas zákazu činnosti	24
2.8	Odvolanie	25
2.9	Nakladanie s výsledkami a zverejnenie výsledkov (odhalenie totožnosti)	26
2.10	Doba premĺčania	27
2.11	Dopingová kontrola u zvierat	27
2.12	Povinnosti a zodpovednosti	27
2.13	Ostatné články Kódexu	28
3	Zákon MŠ SR č. 300/2008 Z.z. o organizácii a podpore športu	30
3.1	Rozsah porušenia antidopingových pravidiel - § 19	31
3.2	Používanie dopingových látok na liečebné účely - §20	31
3.3	Sankcie za užitie dopingujú - §21	32

4	Vyhľadška MŠ SR č. 542/2008 Z.z. o postupe pri vykonávaní dopingovej kontroly	34
5	Zoznam zakázaných látok a metód 2014	37
5.1	Trvalo zakázané látky a metódy (počas súťaže i mimo súťaže)	39
5.2	Zakázané metódy	45
5.3	Látky a metódy zakázané len počas súťaže	46
5.4	Látky zakázané v určitých športoch	49
5.5	Monitorovací program 2014	50
6	Terapeutické výnimky (TUE)	52
7	Dopingová kontrola	66
7.1	Odozdanie výzvy športovcovi	68
7.2	Odber biologického materiálu	70
7.3	Procedúra odberu vzorky biologického materiálu	73
7.4	Osobitné postupy	77
7.5	Nakladanie s výsledkami	79
8	Mimosúťažná dopingová kontrola	81
8.1	Register pre testovanie	81
8.2	Informácie o mieste pobytu	83
8.3	Informácie o mieste pobytu v kolektívnych športoch	85
8.4	Monitoring systémom ADAMS	86
8.5	Kritériá pre zaradenie do NRTP	90

1 Ako používať príručku

Pri zostavovaní Príručky sme vychádzali z predpokladu troch možných prístupov užívateľom:

1. ten, kto má o problematiku **hlbší záujem**, môže príručku čítať celú,
2. ten, kto hľadá **konkrétnu informáciu**, môže využiť navigáciu obsahového indexu kľúčových slov alebo obsah,
3. ten, kto sa chce **zorientovať** v problematike antidopingu, chce získať základné informácie a nemá ambície Príručku študovať celú, môže začať od týchto najdôležitejších častí:
 - **porušenie** antidopingových pravidiel (Príručka, časť 2.1),
 - **povinnosti** a zodpovednosti športovca a pomocného personálu (Príručka, časť 2.12),
 - odporúčania a postup pri **použití** akéhokoľvek **lieku**, resp. doplnku (Príručka, časť 6.3, prípadne celá časť 6 o terapeutických výnimkách a príslušné odseky časti 5 o zakázaných látkach),
 - informácie o mimosúťažnej dopingovej kontrole a povinnosti **nahlásovania informácií o pobyte** športovcov zaradených v Národnom registri pre testovanie – Príručka, časť 8 o mimosúťažnej dopingovej kontrole.

Predpisy uvedené v spomínaných častiach tejto Príručky sú veľmi dôležité, pretože **aj ich nevedomým nedodržaním môže ľahko dôjsť k porušeniu antidopingových pravidiel.**

Príručka v časti 2 Svetový antidopingový kódex (ďalej len „Kódex“) poskytuje základné informácie o význame a postavení Kódexu, o porušovaní

antidopingových pravidiel i o celom procese ich dokazovania, o samotnom udeľovaní trestov až po povinnosti a zodpovednosti dotknutých osôb.

V časti 3 Zákon MŠ SR č. 300/2008 Z.z. o organizácii a podpore športu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej iba "Zákon o športe") a v časti 4 Vyhláška MŠ SR č.542/2008 Z.z. o postupe pri vykonávaní dopingovej kontroly a nakladaní s odobratými biologickými vzorkami športovca (ďalej len "Vyhláška") sa Príručka zaoberá právnymi predpismi platnými v Slovenskej republike, podľa ktorých porušenie antidopingových pravidiel prestáva byť len porušením športových pravidiel, ale predstavuje aj porušenie zákona. Zdôraznené sú tu osobitné pravidlá platné v SR a najdôležitejšie body, ktoré vyplývajú z Kódexu a z medzinárodnej normy o dopingovej kontrole (podrobnejšie Príručka, časť 2 a 7), na základe ktorých boli Zákon o športe a Vyhláška vytvárané. Vyhláška je dôležitá aj pre pomocný personál športovca. I tu platí známe pravidlo, že neznalosť zákona neospravedľňuje.

Časť 5 Príručky **Zoznam zakázaných látok a metód** (ďalej len "Zoznam") nie je len informatívna, ale predstavuje aj kompletný zoznam zakázaných látok a metód i s vysvetľujúcimi poznámkami, ktoré v origináli Zoznamu zakázaných látok nie sú, a preto napomáhajú pochopeniu a lepšej orientácii čitateľa. Tento Zoznam však WADA aktualizuje vždy k 1. januáru nasledujúceho roka, teda Zoznam v tejto príručke je preto platný len pre rok 2014 a v nasledujúcich rokoch môžu byť prijaté väčšie či menšie zmeny.

Informácie o priebehu **dopingovej kontroly** (resp. odbere vzorky) obsiahnuté v časti 7 Príručky nie sú nevyhnutné. Informujú však nielen o základných pojmoch a priebehu odberu, ale dávajú možnosť získať vopred podrobnejšie informácie o právach a povinnostiach športovca a jeho pomocného personálu.

INDEX

ADAMS	8.4
alkohol	5.0, 5.4, 6.0-1
anaboliká	5.1 S1, 6.1
anulovanie výsledkov	2.4-6
astma	5.1 S3, 5.1 S9, 6.2, 6.11, 6.18
atypický nález	2.9, 7.5
beta-blokátory	5.0, 5.4 P2, 6.0-1
beta-2 agonisty	5.1 S3, 6.2
CAS	2.8, 7.5
cievkovanie	5.2 M2, 7.4
darovanie doštičiek, krvi	5.2 M1
diabetes mellitus	5.1 S2
dialýza	5.2 M1
disciplinárne riešenie	pojednávanie
diskvalifikácia	2.4-6, 3.3
diuretiká	2.6, 5.1 S5, 5.2 M2
dočasné zastavenie činnosti	2.5, 2.6, 2.8, 3.3
dohovor UNESCO	2.13
dôkaz, dokazovanie	2.1-3, 2.6, 7.5
dopingová kontrola	2.0-1, 2.7, 2.11, 3.1, 3.3, 4, 5.0, 5.2 M2, 6.12-14, 7, 8
držba	2.1, 2.6, 3.1
erythropoetín	5.1 S2
falšovanie	2.1, 2.6, 2.9, 3.1, 5.2, 7.0 7.3
glukokortikosteroidy	5.2 M2, 5.2 S9, 6.1-2

hendikepovaný	zdravotne postihnutý
hustota moču	špecifická hmotnosť
klenbuterol	5.1 S1
Kodanská deklarácia	2.13
kódex	2, 3.0-3, 4.0, 5.0, 6.0, 6.7, 6.17, 8.4
kolektívne športy	2.4, 3.3, 7.0, 8.3
komisia pre TUE	3.2, 6.0, 6.7, 6.10-11
krv	2.1, 4.5, 5.2, 5.4, 7.0, 7.3-4
kyslík	5.2 M1
laboratórium (akreditované)	2.0-2, 2.6, , 2.9, 6.14, 7.0, 7.3-5, 8.4
maloletý	neplnoletý
marihuana	5.1 S8
medzinárodné normy	2.0-2, 2.9, 4.0, 5.1, 6.4, 6.7, 6.17
miesto pobytu	2.1, 2.6-7, 3.1, 3.3, 4.0, 7.0 8.0-4
mimosúťažné testovanie	2.1, 2.7, 3.1, 3.3, 4.0, 4.4, 7.0-1, 8
moč	2.1-2, 2.6, 4.5, 5.1 S3, 5.1 S5, 5.2 M2, 5.3 S6, 6.14, 7.0-4
monitorovací program	2.7, 5.5
nakladanie s výsledkami	2.9
neplnoletý	2.6, 4.6, 7.2 7.4
nepriaznivý analytický nález	2.9, 6.14, 7.5
obchodovanie	2.1, 2.6, 2.9
odmietnutie	2.1, 2.6, 2.9, 3.1, 7.1
odobratie cien	2.4, 2.6
odvolanie	2.8, 3.3, 6.10, 6.15-16, 7.0, 7.5
ochrana osobných údajov	2.0, 2.9, 6.17, 8.4,

orthokine	5.1 S2
pervitin	5.3 S6
plán podujatí	4.2
plazmaferéza	5.2 M1
počas súťaže	5.0
pojednávane	2.1-3, 2.5-6, 2.9, 7.0, 7.5
pokus o ...	2.1, 2.6, 3.1, 5.2,
pomocný personál športovca	2.0-2, 2.6, 2.12-13, 3.1, 3.3, 7.1
porušenie antidopingových pravidiel	2.0-12, 3.0-3, 5.4, 6.0, 6.11, 6.14, 7.1-5, 8.2-3
pravidlo prísnej zodpovednosti	2.1
premlčanie	2.10
priznanie	2.1, 2.2, 2.6
pseudoefedrín	5.3 S6, 5.5
rastový hormón	2.6, 5.1 S2
register pre testovanie	3.0-1, 6.5-7, 6.16, 8.0-4
salbutamol	2.1, 5.1 S3, 6.2
sankcie	2.0-9, 3.0, 3.3, 5.0, 8.4
stanica dopingovej kontroly	4.0, 4.3, 7.0-3, 8.0
stimulancia	2.1, 5.3 S6, 6.1
svedectvo	2.1-3, 7.2-3, 7.5
(ne)špecifické látky	2.5-6, 5.0, 5.3
špecifická hmotnosť	7.2-3
Športový arbitrážny súd	CAS

terapeutická výnimka	2.0-1, 2.8-9, 3.1-2, 5.1 S3, 5.1 S5, 5.2, 5.3 S9, 6, 7.0, 7.3, 7.5, 8.4
testosterón	2.6, 5.1 S1
testovanie	2.1, 2.4, 2.6-7, 2.9, 2.12, 3.1, 3.3, 4.0, 7.0-1, 7.5, 8.1-4
totožnosť	2.9, 7.1-3
transfúzia	5.2 M1,
výber športovcov	4.4, 7.0, 7.3
Vyhľadška	3.1, 4, 7.2
výskum	2.13, 7.3
výzva	2.1, 4.4, 7.0-3, 8.0
výživové doplnky	5.0, 5.1 S1
vzorka	2.1-2, 2.5-6, 2.9, 2.12, 3.1, 4.0, 4.5, 5.1 S1, 6.13-14, 7.0-5, 8.0, 8.2
WADA	2.0, 2.9, 2.13, 3.0, 3.3, 5.0, 5.3, 6.1, 6.5-11, 6.15-17, 7.0, 7.5, 8.0, 8.4
zákaz činnosti	2.4-8, 3.3, 7.5, 8.1-2
zakázaná látka	2.0-6, 2.9, 2.11-12, 3.1, 4.5, 5, 6.0-6, 6.11-14, 7.0, 7.4-5
zákon o športe	3.0-3, 4.0, 6.0, 6.9
zavinenie	2.1-2, 2.4, 2.6, 3.3, 7.5, 8.2
zdravotne postihnutý	7.2, 7.3, 7.4
Zoznam	2.0-1, 2.6, 2.11, 3.1, 5, 6.0-3
zvieratá	2.11
žrebovanie	4.4, 7.0

2.0 Svetový antidopingový kódex

Svetový antidopingový kódex (ďalej len „Kódex“) bol prvýkrát prijatý v roku 2003 a vstúpil do platnosti v roku 2004. Aktuálna verzia bola schválená Nadačnou radou WADA a je platná od 1. januára 2009. V novembri 2013 schválila Svetová konferencia o dopingu v športe v Johannesburgu nové znenie Kódexu, ktorý vstúpi do platnosti 1. januára 2015. Zatiaľ platí pôvodný Kódex.

Hlavným **cieľom** Kódexu ako súčasťou svetového antidopingového programu je:

- chrániť základné práva športovcov zúčastňovať sa na športe bez dopingu a tým propagovať zdravie, spravodlivosť a rovnosť pre všetkých športovcov a
- zabezpečiť harmonizáciu, koordináciu a účinnosť antidopingových programov na medzinárodnej i národnej úrovni s ohľadom na kontrolu, prevenciu a ochranu pred dopingom.

Kódex je **základným a univerzálnym dokumentom**, na ktorom je založený Svetový antidopingový program v športe. Cieľom Kódexu je zlepšiť boj proti dopingu celosvetovou harmonizáciou kľúčových antidopingových súčastí. Jeho cieľom je byť dostatočne konkrétny a napomáhať úplnej harmonizácii v otázkach, kde je potrebný jednotný postoj, zároveň byť dostatočne všeobecný aj v ostatných oblastiach tak, aby umožňoval dostatočnú pružnosť pri uplatňovaní dohodnutých antidopingových princípov.

Kódex zaujíma vedúce postavenie v antidopingovom programe a je **záväzný** pre všetky zainteresované strany – vlády, antidopingové organizácie,

medzinárodné športové federácie, národné športové zväzy i organizátorov významných podujatí. V rámci antidopingového programu sa jeho ciele naplňajú aj prostredníctvom **medzinárodných noriem**, ktoré sú pre zainteresované strany rovnako záväzné. Vyjadrujú podrobnosti v postupochoch a pravidlách v technických a prevádzkových oblastiach a mali by byť akceptované bez podstatných zmien.

Hlavné medzinárodné normy sú:

- Zoznam zakázaných látok a metód (platný pre konkrétny rok),
- Medzinárodná norma pre testovanie (dopingová kontrola – testovanie),
- Medzinárodná norma pre laboratória (technické normy pre laboratória),
- Medzinárodná norma pre terapeutické výnimky,
- Ochrana súkromia a osobných údajov.

Dôležitosť Kódexu a nutnosť dodržiavania ním stanovených pravidiel podčiarkuje skutočnosť, že sa od všetkých hlavných športových organizácií vyžaduje, aby ich pravidlá a postupy boli v súlade s Kódexom. Napríklad **podmienkou prijatia** národných olympijských a paralympijských výborov do ich medzinárodných organizácií je dodržiavanie antidopingovej politiky v súlade s Kódexom. V športovej hierarchii platia obdobné väzby na všetkých úrovniach – od športovcov a národných športových zväzov, organizátorov významných podujatí až po Medzinárodný olympijský výbor.

Kódex je rozsiahly dokument a v tejto príručke uvádzame len **základné fakty a dôsledky** z neho vyplývajúce. Týkajú sa najmä porušení antido-

pingových pravidiel a ukladania sankcií. Časť o sankciách je v Kódexe pomerne zložito rozpísaná a pre potreby príručky predkladáme len podstatu filozofie postupov a ukladania jednotlivých sankcií. Ostatné časti, ktoré sa bezprostredne netýkajú športovcov a pomocného personálu, sú len naznačené.

Pod pojmom pomocný personál športovca sa myslí akýkoľvek tréner, manažér, agent, člen realizačného tímu, funkcionár, lekár a iné zdravotnícke osoby, rodič alebo akákoľvek iná osoba, ktorá pomáha, lieči alebo inak spolupracuje so športovcom, ktorý sa zúčastňuje súťaže alebo sa na ňu pripravuje.

2.1 Porušenie antidopingových pravidiel

Športovci a pomocný personál sú zodpovední za to, že vedia, čo predstavuje porušenie antidopingových pravidiel, poznajú látky a metódy obsiahnuté v Zozname. Antidopingové pravidlá sú súčasťou športovo – technických pravidiel a športovec tým, že sa zúčastňuje súťaže, sa zaväzuje ich aj dodržiavať. Porušenie antidopingových pravidiel predstavujú nasledujúce skutočnosti:

Prítomnosť zakázanej látky alebo jej metabolitov alebo markerov vo vzorke športovca

Osobnou zodpovednosťou každého športovca je zabezpečiť, aby sa do jeho tela nedostala žiadna zakázaná látka. Zodpovednosť za jej nález v moči alebo krvi športovca nesie on sám. Preto je jeho osobnou povinnosťou, aby sa tak nestalo. Ide o tzv. pravidlo prísnej zodpovednosti. Miera zavinenia, teda zohľadnenie poľahčujúcich a priťažujúcich okol-

ností, sa posudzuje až v pojednávaní pri určovaní sankcie. Pri väčšine zakázaných látok je porušením akákoľvek ich prítomnosť v biologickej vzorke športovca, len pri niektorých sa posudzuje ich koncentrácia (salbutamol, formoterol, niektoré stimulanty, endogénne steroidy – pozri časť Zakázané látky).

Použitie alebo pokus o použitie zakázanej látky alebo zakázanej metódy športovcom

Kým článok 2.1 Kódexu hovorí o priamom náleze zakázanej látky vo vzorke športovca podľa správy z akreditovaného laboratória, podľa článku 2.2 Kódexu akýkoľvek vierohodný dôkaz o použití alebo pokuse o použitie zakázanej látky alebo metódy znamená, že športovec porušil antidopingové pravidlá (dôkaz pozitívneho nálezu z laboratória teda nie je nevyhnutný). Môže ísť o priznanie športovca, svedectvo tretích osôb, zdokumentované použitie či prichytenie športovca. Úspech alebo neúspech použitia nie je podstatný. Niektoré látky a metódy sú zakázané len počas súťaže alebo len v niektorých športoch. Použitie zakázaných látok a metód môže byť povolené, len ak má športovec udelenú terapeutickú výnimku (pozri časť Terapeutické výnimky).

Odmietnutie alebo nepodrobenie sa odberu vzorky bez udania presvedčivého dôvodu po prevzatí výzvy alebo iné vyhýbanie sa odberu vzorky

Ako vyplýva z normy pre testovanie i zákonov platných v SR, športovec je povinný spolupracovať s komisármi dopingovej kontroly a pri odbere vzorky postupovať podľa ich pokynov (pozri časť Dopingová kontrola). Ak sa športovec vyhýba samotnej kontrole alebo odmieta po-

skynúť vzorku, môže to mať rovnaké následky ako prípadný pozitívny nález.

Porušenie príslušných požiadaviek týkajúcich sa dostupnosti športovca pre mimosúťažné testovanie

Porušením je trojnásobné neposkytnutie informácií o mieste pobytu alebo nezastihnutie na testovanie v priebehu osemnástich mesiacov (pozri časť Mimosúťažná dopingová kontrola).

Falšovanie alebo pokus o falšovanie počas ktorejkoľvek časti dopingovej kontroly

Zahŕňa úmyselné poškodzovanie odberových súprav, podanie mylnej informácie, zámenu vzoriek, cievkovanie, nedovolenú manipuláciu s biologickými vzorkami a ďalšie konania narušujúce priebeh odberu vzoriek.

Držba zakázaných látok a zakázaných metód

Nielen použitie alebo pokus o použitie, ale i samotná držba zakázaných látok a metód športovcom je porušením antidopingových pravidiel, pokiaľ nemá športovec na túto látku udelenú terapeutickú výnimku alebo sa mimo súťaže nejedná o látky zakázané len počas súťaže. Zákaz platí i pre pomocný personál športovca, pokiaľ ich držba nie je oprávnená zdôvodnená (napríklad držba určitých látok lekárom). Držbou sa myslí skutočné fyzické vlastníctvo, prípadne nepriame vlastníctvo (ku ktorému môže dôjsť, pokiaľ má dotyčná osoba výlučnú kontrolu nad zakázanou látkou alebo zakázanou metódou, alebo nad priestorom, v ktorom sa zakázaná látka alebo zakázaná metóda nachádzajú).

Obchodovanie alebo pokus o obchodovanie s akoukoľvek zakázanou látkou alebo zakázanou metódou.

Myslí sa tým predaj, darovanie, preprava, posielanie, doručenie alebo distribúcia zakázanej látky alebo zakázanej metódy (fyzicky, elektronicky alebo inak) športovcom, pomocným personálom športovca alebo inou osobou podliehajúcou právomoci antidopingovej organizácie akejkoľvek tretej strane.

Podanie alebo pokus o podanie akejkoľvek zakázanej metódy alebo zakázanej látky športovcovi, nabádanie, napomáhanie, navádzanie, popieranie skutočnosti alebo iný spôsob spoluúčasti týkajúci sa porušenia alebo akéhokoľvek pokusu o porušenie antidopingového pravidla

Výnimkou je, ak má športovec udelenú terapeutickú výnimku. Tento článok sa týka najmä pomocného personálu športovca.

2.2 Dokazovanie dopingu

Dôležité je si uvedomiť, že pri dokazovaní dopingu neplatia také prísne pravidlá ako v trestnom a občianskom práve. Pokiaľ príslušná antidopingová organizácia konštatuje porušenie antidopingového pravidla a predloží primerané dôkazy, je na športovcovi alebo členovi pomocného personálu, aby tieto obvinenia vyvrátil alebo dokázal nižšiu mieru zavinenia (na vlastné náklady). Ako bolo vyššie uvedené, dôkazom proti športovcovi môže byť okrem správy z laboratória (ktorá je prakticky nespochybniteľná) aj akýkoľvek iný vierohodný dôkaz vrátane priznania, svedectva, písomného podkladu, analytických dôkazov, záverov súdu, orgánov činných v trestnom konaní alebo pracovnoprávných komisií. Pokiaľ sa športovec snaží zbaviť obvinenia napačnutím, že došlo k odchýlke od postupu stanoveného medzinárodnou nor-

mou, musí dokázať, že takáto odchýlka mohla spôsobiť porušenie antidopingového pravidla (tzn., že napríklad zle zapísaný čas poskytnutia vzorky moču v protokole alebo dodatočná námietka, že množstvo moču vo vzorke B bolo menšie ako predpísané, nie sú opodstatnené pri náleze zakázanej látky). Pri dokazovaní dopingu **nie je nutný dôkaz „nad všetku pochybnosť“**, ako je tomu v trestnom práve. Pojednávací komisii sa rozhoduje na základe zvažovania pravdepodobnosti, ako sa príslušný skutok stal, a podľa toho stanovuje mieru zavinenia, prirážajúcich či poľahčujúcich okolností.

2.3 Pojednávanie

Každý osobe, ktorá je obvinená z toho, že sa dopustila porušenia antidopingového pravidla, musí byť poskytnuté právo na včasné spravodlivé pojednávanie, na ktorom sa môže k obvineniu vyjadriť. **Spravodlivá a nestranná pojednávací komisii** (v mnohých prípadoch je to na národnej úrovni disciplinárna komisii športového zväzu) rozhodne, či sa osoba dopustila porušenia antidopingového pravidla. V prípade, že áno, komisii rozhodne tiež o patričných dôsledkoch a sankciách. Pojednávací komisii spravidi zvláda príslušný športový zväz, žalobcom je antidopingová organizácia, ktorá konštatuje a predkladá dôkazy o porušení antidopingových pravidiel. Každá strana má právo byť zastupovaná právnym zástupcom na vlastné náklady a má právo na predloženie dôkazov vrátane práva na predvolanie a výsluch svedkov. O prípadných nákladoch na tlmočníka rozhoduje pojednávací komisii.

2.4 Diskvalifikácia – anulovanie výsledkov

Porušenie antidopingových pravidiel v individuálnych športoch v spojitosti s testovaním počas súťaže vedie **automaticky k anulovaniu výsledkov športov-**

ca v tejto súťaži so všetkými dôsledkami vrátane odobratia všetkých medailí, bodov a cien. Platí to aj vtedy, keď sa športovcovi podarí dokázať, že miera jeho zavinenia je nízka, nakoľko sa zakázaná látka dostala do jeho tela bez jeho zavinenia (napr. podanie lekárom). Iba „čistý“ športovec však môže mať prospech z výsledkov, ktoré v súťaži dosiahol. Rovnako budú anulované i **všetky ďalšie** dosiahnuté **výsledky** od súťaže, v ktorej došlo k porušeniu antidopingových pravidiel, až po udelenie zákazu činnosti. Anulovanie výsledkov dosiahnutých v súťažiach ešte pred pozitívnym testovaním (v rámci podujatia alebo v iných podujatiach) závisí od posúdenia konkrétnych okolností.

Pri **koлекatívnych športoch** sa ukladá družstvu primeraná sankcia (napr. diskvalifikácia, strata bodov), ak sa u viac ako dvoch členov družstva potvrdí porušenie antidopingového pravidla počas doby podujatia, pokiaľ riadiaci orgán podujatia neurčí inak.

2.5 Dočasné zastavenie činnosti

Dočasné zastavenie činnosti sa povinne ukladá športovcovi po náleze zakázaných látok (ktoré nie sú špecifické) vo vzorke A. Môže sa uložiť aj pri náleze špecifickej látky vo vzorke A alebo pri porušení iného antidopingového pravidla, čo však závisí od rozhodnutia športového zväzu alebo organizátora podujatia, kde k porušeniu došlo. Športovec má právo na predbežné alebo na zrýchlené pojednávanie (Príručka, časť 2.3). Obvinenie z porušenia antidopingových pravidiel vedie okrem diskvalifikácie aj k dočasnému zastaveniu činnosti, ktoré trvá až do pojednávania, na ktorom je športovec buď viny zbavený, alebo je mu uložený zákaz činnosti. Počas dočasného zastavenia činnosti športovec nesmie súťažiť. Dočasné zastavenie **trvá až do rozhodnutia na pojednávaní**, kde je športo-

vec buď viny zbavený, alebo je mu uložený zákaz činnosti. Dočasný zákaz činnosti automaticky zaniká, ak je analyzovaná B vzorka negatívna. Dočasný zákaz činnosti sa započíta športovcovi do prípadnej doby zákazu činnosti uloženého konečným rozhodnutím.

2.6 Sankcie pre jednotlivca

Okrem automatického anulovania dosiahnutých výsledkov v konkrétnej súťaži, v spojitosti s ktorou došlo k porušeniu antidopingového pravidla, môžu byť rozhodnutím riadiaceho orgánu podujatia anulované i dosiahnuté výsledky **na celom podujatí** vrátane odobratia cien a medailí (napríklad pri pozitívnom testovaní v discipline 100 m znak môžu byť anulované aj výsledky na celých majstrovstvách v plávaní).

Prvé porušenie antidopingových pravidiel

Základná sankcia za prvé porušenie antidopingových pravidiel podľa Kódexu, článku 2.1 (Prítomnosť zakázanej látky), 2.2 (Použitie alebo pokus o použitie), 2.3 (Odmietnutie alebo nepodrobenie sa odberu vzorky), 2.5 (Falšovanie) alebo 2.6 (Držba) je **dva roky** zákazu činnosti.

Za porušenie antidopingových pravidiel podľa Kódexu, článku 2.7 (Obchodovanie) alebo 2.8 (Podanie zakázanej látky) je minimálna sankcia **štyri roky** a maximálna doživotie. Ak sa porušenie týka neploletých osôb a je spáchané pomocným personálom športovca, ukladá sa **doživotná sankcia**.

Za porušenie antidopingových pravidiel podľa článku 2.4 Kódexu (Neposkytnutie informácií o mieste pobytu alebo nezastihnutie na testovanie) je doba zákazu činnosti **jeden až dva roky**.

Druhé porušenie antidopingových pravidiel

Na určenie sankcie pri druhom porušení antidopingového pravidla slúži nasledujúca tabuľka:

Prvé porušenie \ Druhé porušenie	Znížená sankcia (špecifická látka)	Neposkytnutie informácie o pobyte	Znížená sankcia (menšie zavinenie)	Obyklá sankcia	Zvýšená sankcia (príťaž. okolnosti)	Obchodovanie alebo podanie zakázanej látky
Znížená sankcia (špecifická látka)	1-4 roky	2-4 roky	2-4 roky	4-6 rokov	8-10 rokov	10 rokov až doživotie
Neposkytnutie informácií o pobyte	1-4 roky	4-8 rokov	4-8 rokov	6-8 rokov	10 rokov až doživotie	doživotie
Znížená sankcia (menšie zavinenie)	1-4 roky	4-8 rokov	4-8 rokov	6-8 rokov	10 rokov až doživotie	doživotie
Obyklá sankcia	2-4 roky	6-8 rokov	6-8 rokov	8 rokov až doživotie	doživotie	doživotie
Zvýšená sankcia (príťažujúce okolnosti)	4-5 rokov	10 rokov až doživotie	10 rokov až doživotie	doživotie	doživotie	doživotie
Obchodovanie alebo podanie zakázanej látky	8 rokov až doživotie	doživotie	doživotie	doživotie	doživotie	doživotie

Priklad č. 1: Športovcovi bola pri prvom porušení uložená obyčajná sankcia za krvný doping (skupina M1) dva roky (alebo za falšovanie alebo pokus o použitie). Ak sa pri druhom porušení za prítomnosť nešpecifickej zakázanej látky (testosterón, rastový hormón a pod.) vyskytnú príťažujúce

okolnosti (pozri ďalej – napríklad nález viacerých zakázaných látok), bude uložená sankcia doživotie (štvrtý riadok, piaty stĺpec).

Príklad č. 2: Pri prvom porušení dostal športovec za diuretikum (skupina S5 – špecifická látka) sankciu 2 roky (prvý riadok: Znížená sankcia za špecifickú látku). Pri druhom porušení bol prítomný nález nandrolónu (skupina S1 – nešpecifická látka), dostane preto obvyklú sankciu (štvrtý stĺpec) 4 – 6 rokov. Pokiaľ boli prítomné pritažujúce okolnosti (napríklad ak sťažoval priebeh vyšetrovania), bude udelená zvýšená sankcia (stĺpec 5) 8 – 10 rokov.

Tretie porušenie antidopingových pravidiel

Pri treťom porušení antidopingových pravidiel je udelený **doživotný zákaz** činnosti okrem výnimočných okolností pri špecifických látkach alebo neposkytnutí informácie o mieste pobytu. Viacnásobné porušenie môže byť uplatnené, ak k porušeniam došlo v rozmedzí ôsmich rokov.

Skrátenie alebo predĺženie doby zákazu činnosti podľa okolností

V Zozname sú zakázané látky rozdelené na špecifické a nešpecifické, čo naberá na význame práve pri posudzovaní doby zákazu činnosti, nakoľko postih pri špecifických látkach je nižší. Športovec však musí dokázať, že nemal v úmysle zvýšiť si svoj športový výkon. Podobne môže pojednávacia komisia skrátiť dobu zákazu činnosti, ak športovec dokáže, že k porušeniu antidopingového pravidla došlo **bez jeho zavinenia** alebo bez jeho významného zavinenia (napríklad kontamináciou alebo zlým označením výživových doplnkov, alebo ak látku vpravil do tela športovca lekár, partner alebo iná osoba bez vedomia športovca), alebo ak športovec poskytne **výz-**

namnú pomoc pri odhalení porušenia antidopingových pravidiel alebo pri priznaní.

Rovnako existujú **prifažujúce okolnosti**, ktoré dovoľujú pojednávacej komisii uložiť vyššiu sankciu – napríklad použitie viacerých zakázaných látok, podvádzanie pri vyšetrovaní, konšpirácia alebo plánovaná rozsiahla dopingová činnosť. Pri vymeraní doby zákazu činnosti sa tieto faktory kombinujú, určenie doby zákazu činnosti je zložité. Problematika je rozsiahlejšie vysvetlená v samotnom Kódexe a prekračuje rámec tejto príručky.

Dôležité je uvedomiť si, že postup posudzovania viny je odlišný od trestného práva, kde platí prezumpcia neviny v plnej miere. Pokiaľ športovec očakáva zníženie sankcie, musí predložiť **dôkazy k dostatočnej spokojnosti pojednávacej komisie**. Tá zvažuje mieru pravdepodobnosti, ktorá však môže byť nižšia ako v trestnom práve, kde platí dôkaz „nad všetku pochybnosť“. Preto napr. preukázanie, že došlo ku kontaminácii výživového doplnku, vôbec nie je jednoduché a športovec ho vykonáva na vlastné náklady.

Priznanie nie je nápomocné, ak už existujú dôkazy o porušení antidopingového pravidla (to znamená, že športovec sa musí priznať ešte pred tým, než dostane výzvu k odobratiu vzorky, inak je priznanie bezcenné).

2.7 Status počas zákazu činnosti

Počas doby zákazu činnosti sa športovec **nesmie zúčastniť žiadnej súťaže** alebo činnosti (teda ani ako tréner, masér, fyzioterapeut alebo iný športový odborník) schválenej ktorýmkoľvek signatárom Kódexu, a to ani vo svojom, ani v žiadnom inom športe (ani doma, ani v zahraničí). Len v prípade, ak je doba zákazu činnosti dlhšia ako 4 roky, môže po uplynutí polovice trestu súťažiť v inom športe, ale nie na úrovni medzinárodných podujatí alebo na úrov-

ni národných majstrovstiev alebo postupových podujatí na ne. Ak uvedené predpisy športovec poruší, začne doba zákazu činnosti plynúť odzovnu.

Športovec počas doby zákazu činnosti **nesmie dostávať finančnú podporu** z verejných zdrojov. Antidopingové organizácie môžu uložiť športovcovi i ďalšie finančné sankcie. Pred návratom športovca do súťaženia musí byť športovec mimosúťažne testovaný (pochopiteľne s negatívnym výsledkom), a preto **musí** počas celej doby zákazu činnosti **poskytovať všetky informácie o svojom pobyte** – Monitoring pobytu pozri kapitolu Mimosúťažná dopingová kontrola).

2.8 Odvolanie

Proti rozhodnutiam uplatneným podľa Kódexu alebo podľa pravidiel prijatých v súlade s Kódexom je možné podať odvolanie. Ide najmä o rozhodnutie o porušení antidopingových pravidiel (Kódex, články 2.1 až 2.8), rozhodnutie o dôsledkoch porušenia antidopingových pravidiel (sankcie, dočasné zastavenie činnosti) a zamietnutie žiadosti o terapeutickú výnimku. **Športovci medzinárodnej úrovne** alebo v prípadoch, ktoré nastanú počas účasti na medzinárodných podujatiach, sa môžu odvolať výlučne na Športový arbitrážny súd (CAS) podľa platných pravidiel. **Športovci národnej i medzinárodnej úrovne** majú právo sa odvolať na nezávislý a nestranný orgán v súlade s pravidlami stanovenými príslušnou národnou antidopingovou organizáciou. Až do zmeny rozhodnutia v odvolaní zostáva pôvodné rozhodnutie v platnosti.

2.9 Nakladanie s výsledkami a zverejnenie výsledkov (odhalenie totožnosti)

Antidopingová organizácia, ktorá spracováva porušenie antidopingových pravidiel, musí dodržať stanovené postupy ohľadne poskytovania informácií a **ochrany osobných údajov**. Vzorky biologického materiálu športovca sa spracovávajú v akreditovanom laboratóriu **anonymne**. Po oznámení z laboratória, že vzorka A obsahuje zakázanú látku (tzv. nepriaznivý analytický nález), preverí antidopingová organizácia, či nedošlo v laboratóriu k odchýlke od noriem pre spracovanie vzorky a či športovcovi nebola udelená terapeutická výnimka, ktorá zodpovedá nálezu. Pokiaľ nie, má športovec právo na analýzu vzorky B. Pokiaľ ju odmietne, alebo ak analýza vzorky B potvrdí nález zo vzorky A, je konštatované porušenie antidopingového pravidla – použitie zakázanej látky. Až tento moment zodpovedá hovorovému označeniu, že je športovec pozitívny. Preto sa nález zakázanej látky vo vzorke A označuje len ako „**nepriaznivý analytický nález**“, a nie už ako „pozitívny nález“ alebo „pozitívne testovanie“. Podobne je potrebné pri takzvaných „**atypických nálezo**ch“ pred konštatovaním porušenia antidopingového pravidla ďalšie prešetrenie, ktoré môže byť časovo náročné, a môže vyžadovať opakované analyzovanie vzorky či analýzu samotného športovca (napríklad pri endogénnych steroidoch alebo iných hormónoch je nutné zistiť osobný hormonálny profil športovca).

Aj pri všetkých ostatných porušeníach antidopingových pravidiel (falšovanie, opakované porušenie požiadaviek dostupnosti na testovanie, podanie zakázanej látky, obchodovanie, neplatnosť terapeutickej výnimky atď.) je nutné **podrobné preskúmanie**, či bolo antidopingové pravidlo porušené. Všetky dosiaľ uvedené činnosti sa vykonávajú v súlade s medzinárodnou normou o ochrane osobných údajov anonymne alebo s odhalením

totožnosti len v najnutnejšom prípade, pričom zainteresované strany sú **viazané mlčanlivosťou**. Až po uvedenom preskúmaní bude športovec čeliť obvineniu z porušenia antidopingového pravidla (napríklad tomu, že je „pozitívny“, že nemal platnú terapeutickú výnimku, že nezákonne obchodoval so zakázanými látkami a pod.) a bude mať možnosť vyjadriť sa k predmetnému obvineniu na spravodlivom pojednávaní. Tieto **skutočnosti sa oznámia** športovcovi, príslušnej národnej antidopingovej organizácii, medzinárodnej športovej federácii a WADA. Až potom môže byť **zverejnená totožnosť** športovca a to, akému obvineniu čelil. Zverejnením sa myslí publikovanie na internetových stránkach alebo v iných médiách.

2.10 Doba premlčania

Proti športovcovi alebo inej osobe nesmie byť zahájené žiadne konanie pre porušenie antidopingových pravidiel opísaných v Kódexe, pokiaľ takéto konanie nezačalo v dobe **do ôsmich rokov** od dátumu, kedy podľa obvinenia k porušeniu došlo.

2.11 Dopingová kontrola u zvierat

V športoch, v ktorých sa zúčastňujú zvieratá, stanoví príslušné antidopingové pravidlá pre zvieratá zodpovedajúca medzinárodná športová federácia (myslí sa tým napríklad zoznam zakázaných látok, testovacie postupy, dôsledky porušenia pravidiel atď.).

2.12 Povinnosti a zodpovednosti

Okrem dosiaľ spomínaných povinností a regulácií je v Kódexe výslovne uvedené, že úlohou a zodpovednosťou **športovca** je:

- byť dobre informovaný a dodržiavať všetky antidopingové pravidlá a zásady prijaté v súlade s Kódexom,
- byť k dispozícii na odber biologickej vzorky,
- v súvislosti s dopingom byť zodpovedný za to, čo požíva a čo užíva,
- informovať svojho ošetrojúceho lekára o svojom záväzku, že nebude používať zakázané látky a zakázané metódy, a bude zodpovedný za to, že akékoľvek lekárske ošetrovanie, ktoré mu bude poskytnuté, nebude znamenať porušenie antidopingových pravidiel prijatých v súlade s Kódexom.

Podobne výslovné sú v Kódexe uvedené aj tieto úlohy a zodpovednosti **po-mocného personálu športovca**:

- byť dobre informovaný a dodržiavať všetky antidopingové pravidlá a zásady prijaté v súlade s Kódexom, ktoré sa vzťahujú na neho alebo na športovcov, s ktorými spolupracuje,
- spolupracovať pri programe testovania športovcov,
- využívať svoj vplyv na hodnoty a správanie sa športovcov s cieľom posilniť ich antidopingové postoje.

2.13 Ostatné články Kódexu

Dosiaľ preberané body sú zahrnuté v prvej časti Kódexu. V druhej časti sa pojednáva o **vzdelávaní** v antidopingu a antidopingovom výskume. V tretej časti Kódex ustanovuje úlohy a **zodpovednosti** pre WADA, národné antidopingové organizácie, medzinárodné športové federácie, medzinárodné a národné olympijské a paralympijské výbory a pre organizátorov významných športových podujatí. Kódex špecifikuje angažovanosť vlád

v boji proti dopingu v nadväznosti na podpis **Kodanskej deklarácie** proti dopingu v športe z 3. marca 2003 a ratifikovanie, prijatie, schválenie alebo prístupenie k **Dohovoru UNESCO**. Kódex v štvrtej časti rozoberá prijatie, zavedenie, monitorovanie dodržiavania a dôsledky nedodržiavania Kódexu, výklad a prechodné ustanovenia. Všetky spomenuté okolnosti sa bezprostredne netýkajú športovcov a pomocného personálu športovca, preto ich podrobnejšie v tejto príručke ani nerozoberáme.

Na konci Svetového antidopingového kódexu v prílohe 1 **DEFINÍCIE** sa nachádza výklad jednotlivých pojmov a názvov.

3.0 Zákon MŠ SR č. 300/2008 Z.z. o organizácii a podpore športu

Zákon o športe bol prijatý Národnou radou Slovenskej republiky 2. júla 2008 a nadobudol platnosť 1. septembra 2008. Vymedzuje úlohy v oblasti podpory vrcholového a výkonnostného športu na úrovni športových zväzov a športových klubov, zaoberá sa financovaním športu a poskytovaním dotácií, rozhodovaním sporov a disciplinárnym riadením, popisuje informačný systém a tvorbu športových registrov. **Samostatná časť** je venovaná boju proti **dopingu**. Rozhodujúce pravidlá, povinnosti a postihy vyplývajúce z Kódexu boli týmto zahrnuté do zákonného systému Slovenskej republiky. Preto **dopingové priestupky prestali byť iba porušením športovo – technických pravidiel, ale nadobudli charakter porušenia zákona**. Možné dôsledky sú preto závažnejšie a proces ukladania sankcií jednoduchší. Zákon o športe definuje Antidopingovú agentúru SR (ďalej len „ADA SR“) ako príspevkovú organizáciu Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „ministerstvo“) s ústrednou funkciou boja proti dopingu v športe na Slovensku. Úlohy ADA SR sú v Zákone o športe menované len rámcovo, podrobnejšie sú rozpracované v štatúte a zriaďovacej listine ADA SR.

Následne uvádzame len podstatu obmedzení a povinností, prípadné rozdiely alebo špecifiká stanovené Zákonom o športe.

3.1 Rozsah porušenia antidopingových pravidiel – § 19

Podobne ako v ustanoveniach Kódexu aj podľa Zákona o športe je zakázané nielen **užívanie** a **držba** dopingových látok a metód uvedených

v Zozname zakázaných látok a metód, ale zakázané sú i **pokusy** o užitie zakázanej látky, **odmietnutie** alebo nedostavenie sa na dopingovú kontrolu, **zamienenie** alebo pokus o zamienenie biologickej vzorky, **falšovanie** alebo pokus o falšovanie niektorej časti dopingovej kontroly a **neoznámenie** miesta svojho pobytu na mimosúťažné testovanie (týka sa športovcov v národnom registri pre testovanie, ktorí sú povinní odovzdávať tieto informácie štvrtročne, čo sú vlastne informácie o miestach ich pobytu potrebné na organizáciu mimosúťažných dopingových kontrol – podrobnosti pozri v časti Mimosúťažná dopingová kontrola). Zákaz užívania a držby dopingových látok a metód platí počas súťaže a mimo súťaže tak, ako je uvedené v Zozname zakázaných látok. Ani **športový odborník** nesmie mať pri sebe na športovisku zakázanú látku, pokiaľ neslúži na liečbu športovca, ktorý však musí mať na túto látku udelenú terapeutickú výnimku.

Podľa tohto paragrafu je športovec výslovne **povinný podrobiť sa dopingovej kontrole** a na tento účel poskytovať aj informácie o mieste pobytu. Ohľadne samotného postupu a povinností pri dopingovej kontrole Zákon o športe odkazuje na vyhlášku č. 542/2008 Z.z. (podrobnosti pozri v kapitole 4. Vyhláška).

3.2 Používanie dopingových látok na liečebné účely – § 20

Športovec môže pri príprave na športovú súťaž a počas nej užiť dopingovú látku len na liečebné účely. V takom prípade však musí **liečbu vopred povoliť** medzinárodná športová federácia alebo ADA SR (podľa odporúčenia komisie pre terapeutické výnimky) **na základe žiadosti** o udelenie terapeutickú výnimku. Žiadosť musí byť lekársky potvrdená (závažnosť diagnózy, všetky vyšetrenia súvisiace s ochorením predpísaných ADA

SR) a športovec musí mať odporúčenie od národného športového zväzu (teda nie športového klubu), ktoré sa píše priamo do žiadosti. Športovec, ktorému bolo povolené použitie dopingovej látky na liečebné účely, je povinný túto skutočnosť oznámiť národnému športovému zväzu a/alebo medzinárodnej športovej federácii (podrobnosti v kapitole 6 Terapeutické výnimky).

3.3 Sankcie za užitie dopingu – § 21

Základná sankcia zákazu činnosti je podľa Zákona o športe **2 roky** pri prvom porušení a **doživotný zákaz** pri opakovanom porušení uvedených pravidiel, pokiaľ predpisy Kódexu WADA alebo medzinárodnej športovej federácie nestanovujú inak.

Sankcia môže byť **zvýšená** pri použití viac ako jednej dopingovej látky. Sankcia môže byť **znížená**, ak športovec preukáže, že látku použil v súvislosti so zdravotnými ťažkosťami alebo sa nesnažil zvýšiť športový výkon, že bol použitý nesprávne označený alebo kontaminovaný doplnok výživy, že látku podal športovcovi lekár, tréner, manažér bez jeho vedomia (to znamená, že sa tak stalo bez zavinenia športovca), alebo ak športovec poskytol účinnú pomoc pri odhaľovaní dopingu.

Za porušenie informácií o mieste pobytu alebo zmarenie mimosúťažnej kontroly (trikrát za 18 mesiacov) je zákaz činnosti jeden až dva roky.

Pri porušení antidopingových pravidiel v súvislosti so súťažou sa rušia aktuálne dosiahnuté výsledky a športovec musí vrátiť všetky získané odmeny a ceny.

Športový odborník je potrestaný na 4 až 15 rokov, ak sa podieľa na použití dopingu a je zapojený do prípravy športovca.

Počas zákazu činnosti nie je možné športovcovi ani potrestanému odborníkovi prideliť **prostriedky zo štátneho rozpočtu** alebo rozpočtu verejnej správy určené na prípravu a na športovú súťaž. Dočasné zastavenie činnosti (zákaz účasti na súťažiach) začína plynúť dňom oznámenia, teda trvá počas odvolacieho procesu. **Počas celej doby zákazu činnosti** sa športovec nemôže zúčastniť žiadnej športovej súťaže ani podujatia v žiadnom športe a musí byť dostupný po celý čas na mimosúťažné testovanie v rámci dopingovej kontroly, a teda poskytovať aj informácie o svojom pobyte.

Športový tím môže byť potrestaný diskvalifikáciou zo športovej súťaže alebo podujatia pri previnení minimálne dvoch hráčov.

4.0 Vyhláška MŠ SR č. 542/2008 Z.z. o postupe pri vykonávaní dopingovej kontroly

Vyhláška z 25. novembra 2008 o postupe pri vykonávaní dopingovej kontroly a nakladaní s odobratými biologickými vzorkami športovca nadväzuje na Zákon o športe a napomáha zjednoteniu a zaručeniu postupov pri odbere biologického materiálu športovcov. Vyhláška popisuje technicky i organizačne priebeh súťažnej i mimosúťažnej kontroly v súlade s Kódexom a Medzinárodnou normou pre testovanie. Dopingovou kontrolou a informáciami o mieste pobytu pri mimosúťažnej dopingovej kontrole sa Príručka zaoberá podrobne v samostatných kapitolách. Na tomto mieste sú zdôraznené len špecifiká platné v Slovenskej republike, ktoré sú dôležité najmä pre športové zväzy a organizátorov podujatí (stanica dopingovej kontroly, výber športovcov atď.). V ostatných bodoch je Vyhláška súčinná s Medzinárodnou normou pre testovanie a spoločné podrobnosti sú v kapitolách Dopingová kontrola a Mimosúťažná dopingová kontrola.

4.1 O vykonaní dopingovej kontroly v Slovenskej republike rozhoduje riaditeľ ADA SR na základe:

- a) žiadosti medzinárodnej športovej federácie alebo národného športového zväzu podľa § 6 ods. 2 písm. c) Zákona o športe,
- b) žiadosti organizátora športovej súťaže alebo športového podujatia,
- c) vlastného rozhodnutia agentúry.

Pokiaľ športovec chce dobrovoľne podstúpiť dopingovú kontrolu (napr. pri rekordoch), mal by o to požiadať prostredníctvom svojho športového zväzu. Preto ak športový zväz takúto kontrolu zvažuje, je nutné ju vopred

nahlásiť a dohodnúť s organizáciou, ktorá bude kontrolu vykonávať (na území SR je to ADA SR). Komisári dopingovej kontroly nie sú povinní a ani oprávnení kontrolu vykonať, pokiaľ nebola vopred dohodnutá alebo možnosť rekordu a kontroly nebola vopred ohlásená, aj keby bol športovec ochotný ju na mieste uhradiť.

4.2 Na účely plánovania súťažných dopingových kontrol organizátori športových súťaží alebo športových podujatí predložia ADA SR každoročne do 20. decembra **zoznam športových súťaží alebo športových podujatí** organizovaných v nasledujúcom kalendárnom roku a vyznačia tie, na ktorých budú požadovať súťažnú dopingovú kontrolu.

4.3 O vhodnosti miesta výkonu súťažnej dopingovej kontroly rozhoduje komisár dopingovej kontroly. Ak nie sú zabezpečené priestory na výkon súťažnej dopingovej kontroly podľa nižšie uvedeného, organizátor športovej súťaže alebo organizátor športového podujatia ich bezodkladne zabezpečí podľa pokynov komisára dopingovej kontroly. V priestoroch na výkon súťažnej dopingovej kontroly **sa musí nachádzať**:

- a) uzatvorená toaleta, umývadlo, mydlo, uteráky, toaletný papier,
- b) vykurovaná a vetraná miestnosť s možnosťou uzamknutia, so stolom, stoličkami, písacími potrebami, chladničkou a nealkoholickými nápojmi v originálnom uzavretom balení,
- c) výrazné označenie informačnou tabuľou označujúcou miesto výkonu súťažnej dopingovej kontroly.

V mieste výkonu súťažnej dopingovej kontroly sa **nesmie fotografovať** ani vyhotovovať akékoľvek obrazové, zvukové alebo zvukovo-obrazové záznamy.

4.4 Spôsob výberu športovcov na vykonanie súťažnej i mimosúťažnej dopingovej kontroly organizovanej Antidopingovou agentúrou SR sa riadi pravidlami agentúry a rozhoduje o ňom riaditeľ ADA SR a komisár dopingovej kontroly. Komisár dopingovej kontroly, asistent komisára dopingovej kontroly a oprávnený pracovník agentúry nezverejní spôsob výberu športovcov a mená vybraných športovcov až do okamihu výzvy vybraného športovca na súťažnú dopingovú kontrolu.

Žrebovanie športovcov pred ukončením súťaže (stretnutia, disciplíny) je internou záležitosťou komisára dopingovej kontroly. Prípadná účasť zástupcov tímov pri výbere športovcov na dopingovú kontrolu je vo výhradnej kompetencii komisára dopingovej kontroly (resp. podľa poverenia ADA SR). Komisár dopingovej kontroly výhradne rozhoduje aj o čase a spôsobe žrebovania. Kódex ani medzinárodné normy neumožňujú športovým zväzom ani organizátorom podujatí do týchto postupov nijako zasahovať.

4.5 Biologické vzorky (moč alebo krv) možno použiť:

- a) na zisťovanie prítomnosti zakázaných látok alebo zakázaných metód,
- b) na identifikáciu športovca a rozhodnutie na účely ďalšej dopingovej kontroly.

4.6 Pri vykonávaní dopingovej kontroly **neploletého** športovca musí byť prítomný jeho zákonný zástupca alebo iná sprevádzajúca osoba, ktorou môže byť aj člen realizačného tímu športovca.

5.0 Zoznam zakázaných látok a metód 2014

Zoznam zakázaných látok a metód bol prvýkrát publikovaný v roku 1963 Medzinárodným olympijským výborom. Podľa ustanovení Kódexu ho od roku 2004 **každoročne** v októbri publikuje Svetová antidopingová agentúra (WADA). Platnosť nadobúda vždy **od 1. januára** nasledujúceho roka. O úpravách a výslednej podobe Zoznamu rozhoduje Výkonný výbor WADA na základe analýz pracovnej skupiny expertov WADA a konzultácií so zainteresovanými stranami.

Na to, aby bola látka zaradená do Zoznamu, musí spĺňať dve z troch nasledujúcich kritérií:

1. Látka alebo metóda má schopnosť alebo potenciál **zvýšiť športový výkon**.
2. Látka predstavuje skutočné alebo potenciálne **zdravotné riziko** pre športovca.
3. Rozhodnutie WADA, že látka alebo metóda **porušuje ideu športového ducha**.

Do Zoznamu je zaradená aj taká látka alebo metóda, ktorá je schopná maskovať použitie inej zakázanej látky alebo metódy.

Existuje iba jeden Zoznam platný pre všetkých športovcov a všetky športy. Výnimky sú len v prípade alkoholu a beta-blokátorov, ktoré sú zakázané len v niektorých športoch. Ostatné látky sú rozdelené na látky zakázané trvalo, po celý čas, t.j. počas súťaže i mimo súťaže, a na látky zakázané len počas súťaže. Treba si uvedomiť, že obdobiem „**pocas súťaže**“ sa

nemysli len moment športového výkonu. Obdobie „počas súťaže“ začína 12 hodín pred súťažou, ktorej sa má športovec zúčastniť, a končí až kompletizáciou odobratých vzoriek v rámci dopingovej kontroly na tejto súťaži. Organizátori významných podujatí (napr. olympijské hry, paralympijské hry a pod.) môžu toto obdobie určiť samostatne, napríklad pri OH či ZOH prvým dňom vstupu do olympijskej dediny alebo dňom jej otvorenia. Zaradenie látok do Zoznamu **nemôže byť predmetom sporu**, či konkrétna látka v určitom športe výkon zvýši alebo nezvýši.

Z pohľadu závažnosti previnenia a sankcií je vyčlenená **skupina špeci-fických látok**. Patria sem nasledujúce skupiny: S0, S3, S4.1 až S4.3, S5, S6.b, S7, S8, S9, P1, P2. Medzi **nešpecifické látky** patria tieto skupiny látok a metód: S1, S2, S4.4, S4.5 a S6.a, M1, M2 a M3. Priestupky so špeci-fickými látkami sú postihované menšími sankciami, pokiaľ neboli ciele-ne použité na zvýšenie výkonu.

Všetky nižšie uvedené názvy sú názvami účinnej látky – t. j. generické názvy liekov. Názov samotného lieku môže byť odlišný (pozri Terapeutické výnimky 6.3). Cieľom tejto príručky nie je priniesť kompletný zoznam zakázaných a povolených liekov. Na to slúžia osobitné, obsažné materiály, ktoré každoročne pripravuje ADA SR. Pokiaľ sa účinná látka, ktorá je uvedená na každom lieku, nenachádza v tomto zozname, s najväčšou pravdepodobnosťou liek nie je zakázaný. **Pri neistote odporúčame vyhľadať liek v materiáloch pripravovaných a uverejnených na webovej stránke www.anti-doping.sk, prípadne kontaktovať ADA SR.**

Na rozdiel od liekov, pri výživových doplnkoch, voľne predávaných by-linných extraktoch, homeopatikách a rozličných iných preparátoch ADA

SR nedokáže za každých okolností zistiť, a už vôbec nie garantovať, či neobsahujú zakázanú látku. Otázky preto treba smerovať prednostne výrobcovi alebo distribútorovi. ADA SR odporúča kupovať výživové doplnky len od takých firiem, ktoré na výrobkoch alebo internetovej stránke uvádzajú kompletne zloženie i potvrdenie, že neobsahujú žiadnu zakázanú látku zo Zoznamu WADA. Len tak je možné minimalizovať riziko neželanej náhodnej dopingovej pozitivity.

Zodpovednosť za všetky prijaté lieky, potravinové doplnky a preparáty znáša športovec.

5.1 Trvalo zakázané látky a metódy (počas súťaže i mimo súťaže)

S0. NEZAVEDENÉ LÁTKY

Ide o relatívne novú skupinu v Zozname, ktorá bola pridaná v roku 2011. Po celý čas sú zakázané všetky farmakologické látky, ktoré sú ešte v štádiu klinického výskumu a zatiaľ neboli schválené žiadnym kontrolným regulačným orgánom. Športovci sa teda nesmú zúčastňovať žiadnych klinických štúdií s liekmi, ktoré ešte nie sú schválené. Od roku 2012 sú zakázané aj lieky veterinárnej medicíny a syntetické drogy (designer drugs).

S1. ANABOLICKÉ LÁTKY

Všetky látky, ktoré majú efektívny anabolický účinok, sú zakázané. Androgénne anabolické steroidy sú z pohľadu dopingu rozdelené na **exogénne (cudzorodé)**, ktoré ľudský organizmus nedokáže vytvoriť (napr. nandrolón), a preto ich akákoľvek koncentrácia v biologickej vzorke športov-

ca je zakázaná, a na **endogénne** (telu vlastné), ktoré sa pri dopingu podávajú do tela tiež zvonka, ale v ľudskom organizme sú aj prirodzene vytvárané, a preto sú v krvi aj v moči prítomné (napr. testosterón). Z tohto dôvodu hodnotenie ich nálezu v biologických vzorkách športovca vychádza zo širšieho pohľadu na celé spektrum a vzájomné pomery hormónov a metabolitov.

Predložený zoznam anabolických látok je **kompletný**, i keď tu neuvádzame ich zložité chemické názvy tak, ako sú uvedené v medzinárodnej norme. Na liečbu sa v humánnej medicíne používajú látky z tejto skupiny len v zriedkavých prípadoch hormonálnych, metabolických a nádorových chorôb, ktoré väčšinou vylučujú možnosť aktívneho športovania.

Športovcov však chceme upozorniť, že mnohé preparáty, obsahujúce látky z tejto skupiny, sa predávajú **neoficiálne** ako výživové doplnky (nie sú registrované v SR), **nemusia byť patrične označené**, i keď obsahujú niektorú z nižšie uvedených zakázaných látok. Povinnosťou každého športovca je ubezpečiť sa, že preparát alebo výživový doplnok, ktorý mieni použiť, takúto látku neobsahuje, a že firma, ktorá informáciu poskytuje, je dôveryhodná. Tvrdenie, že použitý preparát bol zle označený, neznižuje vinu športovca. Neplatí to len pri anabolikách, ale pri všetkých zakázaných látkach.

Medzi zakázané exogénne anaboliká patrí: **1-androsténdiol, 1-androsténdión, bolandiol, bolasterón, boldenón, boldión, danazol, dehydrochlormetyltesterón, desoxymetyltesterón, drostanolón, etylestrenol, fluoxymesterón, formebolón, furazabol, gestrinón, 4-hydroxytesterón, kalusterón, klosterbol, mestanolón, mesterolón, metandienón, metandriol, metasterón,**

metenolón, metyldienolón, metyl-1-testosterón, metylnortestosterón, metribolón, metyltestosterón, mibolerón, nandrolón, 19-norandrosténión, norboletón, norklostebol, noretandrolón, oxabolón, oxandrolón, oxymetolón, oxymesterón, prostanazol, quinbolón, stanozolol, stenbolón, 1-testosterón, tetrahydrogestrinón, trenbolón a iné látky s obdobnou chemickou štruktúrou alebo obdobnými biologickými účinkami.

Medzi zakázané endogénne anaboliká patrí: **androsténiol, androsténión, dihydrotestosterón, prasterón, testosterón** a ďalšie ich metabolity a izoméry, napr.: **epitestosterón; epi-dihydrotestosterón; 19-norandrosterón; 19-noretiocholanolón; 4-androsténiol** a ďalšie metabolity so zložitými chemickými názvami ako **5 α -androstán-3 α ,17 α -diol** alebo **7 α -hydroxy-DHEA** a podobne; presný zoznam je uvedený v Zozname zakázaných látok, ktorý vydala ADA SR v printovej podobe, a je zverejnený aj na internetovej stránke ADA SR.

Zakázané sú aj iné anabolické látky, ktoré nemajú steroidovú povahu: **klenbuterol, selektívne modulatory androgénových receptorov (SARMs), tibolón, zeranol, zilpaterol.**

S2. PEPTIDOVÉ HORMÓNY, RASTOVÉ FAKTORY A PRÍBUZNÉ LÁTKY

Zakázané sú **látky stimulujúce erytropoézu**, tzn. tvorbu červených krviniek (napr. **erythropoetín - EPO, darbepoetín - dEPO, metoxypolyetylén-glykol-epoetín beta - CERA, peginesatid (hematid), stabilizátory hypoxiu indukovateľných faktorov (HIF)), choriogonadotropín (CG)** a jeho uvoľňujúce faktory, **luteinizačný hormón (LH)** a jeho uvoľňujúce faktory -

u mužov, **inzulíny** (nie však perorálne antidiabetiká), **kortikotropíny** a ich uvoľňujúce faktory, **rastový hormón** (GH) a jeho uvoľňujúce faktory, **inzulínu podobný rastový faktor 1** (IGF-1), **mechano rastové faktory** (MGFs); **rastový faktor odvodený z krvných doštičiek** (PDGF), **fibroblastové rastové faktory** (FGFs), **vaskulárno-endoteliárny rastový faktor** (VEGF), **hepatocytový rastový faktor** (HGF), rovnako aj akékoľvek iné rastové faktory ovplyvňujúce syntézu/degradáciu bielkovín svalov, šliach a väziva, vaskularizáciu (prekrvovanie tkaniva cievami), využitie energie, regeneratívnu kapacitu alebo ovplyvňujúce typ svalových vlákien. Zakázané sú i všetky ďalšie látky s obdobnou chemickou štruktúrou alebo obdobnými biologickými účinkami. Z uvedeného vyplýva, že športovci – diabetici užívajúci inzulín musia žiadať o udelenie terapeutickej výnimky.

Preparáty odvodené od krvných doštičiek (napr. **plazma bohatá na krvné doštičky (PRP)**, „**blood spinning**“, **Orthokine**) používané na liečbu zápalových a degeneratívnych ťažkostí v traumatologicko – ortopedickej praxi od roku 2011 nie sú zakázané a nevyžadujú ani terapeutickú výnimku.

S3. BETA-2 AGONISTY

Beta-2 agonisty je špecifická skupina látok, ktoré pôsobia na tzv. beta-2 receptory. Tie sa vyskytujú napríklad v srdci, cievach, prieduškách a ďalších orgánoch a pomocou nich sa hormonálnym účinkom regulujú rozličné životné funkcie organizmu a orgánov. Z pohľadu dopingu sú dôležité najmä beta-2 agonisty podávané lokálne vo forme inhalácie do pľúc na liečbu astmy a podobných stavov a chorôb dýchacieho systému.

Salbutamol, **salmeterol** a od roku 2012 ani **formoterol** nie sú zakázané, pokiaľ sa podávajú v inhalačnej podobe (vdýchnutím ústami alebo no-

som) v súlade s liečebným režimom odporučeným výrobcom. Nie je teda nutné žiadať o udelenie terapeutickkej výnimky.

Pre salbutamol platí maximálna liečebná dávka 1600 mikrogramov za 24 hodín. Pre formoterol platí maximálna liečebná dávka 54 mikrogramov za 24 hodín. Pri oboch by sa tým nemali prekročiť maximálne prípustné hodnoty v moči. Toto maximálne dávkovanie by sa preto nemalo prekročiť, čo pri liečebnom režime ani nie je nutné. **Všetky ostatné prípravky s obsahom beta-2 agonistov** (vrátane ich oboch prípadných optických izomérov) sú zakázané. Z toho vyplýva, že použitie **fenoterolu**, ktorý sa na Slovensku v liečbe astmatických ťažkostí používa, alebo terbutalínu, ktorý v SR nie je registrovaný, nie je z pohľadu antidopingu dovolené a treba sa týmto preparátom vyvarovať. (Podrobnosti pozri v kapitole 6 Terapeutické výnimky.) **Absolútna väčšina astmatických a dýchacích ťažkostí**, ktoré vyžadujú použitie beta-2 agonistov a/alebo inhalačných kortikoidov (pozri 5.3 S9; tiež už nie sú zakázané), **sa tak dá liečiť preparátmi, ktoré sú povolené.**

S4. HORMONÁLNE A METABOLICKÉ MODULÁTORY

Používajú sa v liečbe nádorových, hormonálnych a metabolických ochorení. Zakázané sú:

1. **Inhibitory aromatózy** zahrnujúce, ale nie s obmedzením len na ne: **aminoglutetimid, anastrozol, androstatriéndión, 4-androstén-3,6,17-trión (6-oxo), exemestán, formestán, letrozol, testolaktón.**
2. **Selektívne modulátory estrogénových receptorov (SERMs)** zahrnujúce, ale nie s obmedzením len na ne: **ralexifén, tamoxifén, toremifén.**
3. Iné antiestrogénne látky zahrnujúce, ale nie s obmedzením len na ne: **cyklofenil, fulvestrant, klomifén.**

4. Látky modifikujúce funkcie myostatínu zahrnujúce, ale nie s obmedzením len na ne: **inhibítory myostatínu**.
5. **Metabolické modulatory: agonisty receptora delta (PPAR δ) aktivované peroxizomovým proliferátorom** [*Peroxisome Proliferator Activated Receptor δ (PPAR δ) agonists*] (napr.: **GW 1516**), **agonisty PPAR δ -AMP-aktivovanej proteínkinázovej osi (AMPK)** [*PPAR δ -AMP-activated protein kinase (AMPK) axis agonists*] (napr.: **AICAR**).

S5. DIURETIKÁ A INÉ MASKOVACIE LÁTKY

Zakázané sú maskovacie látky: **diuretiká; dezmpresín, expandéry plazmy** (napr.: **glycerol**; intravenózne podanie **albuminu, dextransu, hydroxyetylškrobu a manitolu**); **probenecid** a iné látky s podobnými biologickými účinkami. Lokálna aplikácia felypresínu v zubárskej anestézii nie je zakázaná. Glycerol, ktorý je v malom množstve prítomný v liekoch a kozmetike ako pomocná látka, nevedie k pozitívnemu nálezu.

Diuretiká slúžia na odvodnenie a používajú sa na liečbu srdcovo-cievnych alebo obličkových ťažkostí (vysoký krvný tlak, zlyhávanie srdca). Zakázané sú diuretiká: **acetazolamid, amilorid, bumetanid, furosemid, chlortalidón, indapamid, kanrenón, kyselina etakrynová, metolazón, spironolaktón, tiazidy** (napr.: **bendroflumetiazid, hydrochlorotiazid, chlorotiazid**), **triamterén, vaptany** (napr. **tolvaptan**) a iné látky s obdobnou chemickou štruktúrou alebo obdobnými biologickými účinkami (okrem drospirenónu a pamabrómu a pri lokálnom podaní dorzolamidu a brinzolamidu, ktoré nie sú zakázané).

Pokiaľ má športovec udelenú terapeutickú výnimku na diuretikum alebo inú maskovaciu látku, sú látky, ktoré majú prahovú hodnotu (napr.

salbutamol, formoterol, efedrin, pseudoefedrin), posudzované prísnejšie a rovnako ako diuretiká vyžadujú udelenie therapeutickej výnimky, aj keby ich koncentrácia vo vzorke športovca bola podprahová.

5.2 Zakázané metódy

M1. ZVYŠOVANIE PRENOSU KYSLÍKA

Krvný doping vrátane použitia **vlastnej** (autológnej), **homológnej** (od dvojčata) alebo **heterológnej** (cudzej) **krvi** alebo **produktov červených krviniek** a **im podobných produktov** akéhokoľvek pôvodu v akomkoľvek množstve sú zakázané. Pokiaľ pacient musí dostať transfúziu krvi alebo jej zložky, je nutné žiadať o terapeutickú výnimku (pri akútnom stave dodatočne). Zakázané je i **umelé zvyšovanie pľúcneho prestupu, prenosu** alebo **prísunu kyslíka** zahrnujúce, ale nie s obmedzením len na ne: **perfluorované chemikálie, efaproxiral (RSR13), modifikované hemoglobínové prípravky** (napr. náhrady krvi na báze hemoglobínu, mikrokapsulové hemoglobínové produkty). Zakázaná je aj akákoľvek vnútrožilová manipulácia s krvou alebo jej komponentmi fyzikálnym alebo chemickým spôsobom. Kyslík nie je zakázaný. Zakázané nie je ani darovanie krvi. Naopak plazmaferéza (darovanie krvných doštičiek na separátore) podobne ako aj dialýza (akútna aj chronická) sú zakázané.

M2. CHEMICKÁ A FYZIKÁLNA MANIPULÁCIA

Zakázané je **falšovanie** alebo **pokus o falšovanie** za účelom porušiť integritu a platnosť vzoriek odobratých pri dopingových kontrolách. Patrí sem, ale nie s obmedzením len na ne: **náhrada, zámena** a/alebo **znehodnotenie**

moču (napr. **proteínáza**). Cievkovanie nie je zakázanou metódou, avšak pokiaľ sa nejedná o hendikepovaného športovca, je jasným dôkazom falšovania (pozri 2.1 Porušenie antidopingových pravidiel).

Intravenózne infúzie a/alebo **injekcie** sú povolené v množstve 50 ml/6 hodín, alebo ak boli podané legitímne v priebehu hospitalizácie alebo počas klinických vyšetrení. V takom prípade nie je nutné žiadať o terapeutickú výnimku. Podané látky musia byť však lekársky riadne podložené a dokumentované. Iné použitie infúzií a injekcií je zakázané. Je vhodné sa ubezpečiť, či v infúziách neboli zároveň podané aj zakázané látky (glukokortikosteroidy, diuretiká, plazmaexpandy). Ak boli, je nutné žiadať o terapeutickú výnimku.

Postupné odobratie, manipulácia a opätovné podanie akéhokoľvek množstva plnej krvi do krvného riečiska je zakázané.

M3. GÉNOVÝ DOPING

Z dôvodu možnosti zvýšenia športového výkonu je zakázaný transfer nukleových kyselín alebo úsekov nukleových kyselín a použitie normálnych alebo geneticky modifikovaných buniek.

5.3 Látky a metódy zakázané len počas súťaže

S6. STIMULANCIA

Všetky stimulanciá sú zakázané s výnimkou derivátov *imidazolu* na vonkajšie použitie a stimulancií obsiahnutých v Monitorovacom programe na rok 2014 (pozri 5.5).

- a) Nasledujúce stimulanciá patria medzi nešpecifické látky: **adrafinil, amfepramón, amifenazol, amfetamín, amfetaminil, benfluorex, benzylpiperazín, bromantán, fendimetrazín, fenetylín, fenfluramín, fenkamin, fenmetrazín, fenproporex, fentermín, fonturacetam (karfedón), furfenorex, klobenzorex, kokain, kropropamid, kroketamid, mefenorex, mefentermín, metamfetamín (pervitin), meзокarb, modafinil, norfenfluramín, p-metylamfetamín, prenylamín, prolintán.**
- b) Nasledujúce stimulanciá patria medzi špecifické látky: **adrenalin (epinefrín)** podaný s lokálnymi anestetikami alebo jeho lokálnou aplikáciou /napr.: nosná, očná/ nie je zakázaný), **benzofetamín, dimetylamfetamín, efedrín** (je zakázaný, ak je jeho koncentrácia v 1 mililitri moču vyššia ako 10 mikrogramov), **etamiván, etilamfetamín, etilefrín, famprofazón, fenbutrazát, fenkamfamín, fenprometamín, heptaminol, hydroxyamfetamín (parahydroxyamfetamín), isometheptén, katin** (je zakázaný, ak je jeho koncentrácia v 1 mililitri moču vyššia ako 5 mikrogramov), **katinón** a jeho analógy (napr. **mefedrón, metedrón, α -pyrrolidinovalerofenón**), **levmetamfetamín, meklufenoxát, metyléndioxyamfetamín, metylefedrín** (je zakázaný, ak je jeho koncentrácia v 1 mililitri moču vyššia ako 10 mikrogramov), **metylfenidát, metylhexenamín (dimetylpentylamín), niketamid, norfenefrín, oktopamín, oxilofrín (metylsynefrín), pemolín, pentetrazol, propylhexedrin, pseudoefedrín** (je zakázaný, ak je jeho koncentrácia v 1 mililitri moču vyššia ako 150 mikrogramov), **selegilín, sibutramín, strychnín, tenamfetamín (metyléndioxyamfetamín), trimetazidín, tuaminoheptán** a iné látky s obdobnou chemickou štruktúrou alebo obdobnými biologickými účinkami.

Pseudoefedrin je stále zaradený do Zoznamu. Vyskytuje sa však vo viacerých aj voľne dostupných liekoch proti kašľu alebo nádche (v SR registrované: Aerinase 120 mg, Aspirin complex 30 mg, Clarinase repetabs 120 mg, Disophrol repetabs 120 mg, Maxflu 30mg, Modafen 30 mg, Panadol plus grip 30 mg, Paralen grip 30 mg, Nurofen stop grip 30 mg, Trifed 6mg/ml). Prahová koncentrácia v moči by mohla byť dosiahnutá pri dávke 240 miligramov pseudoefedrínu za 24 hodín. Tak ako u ostatných látok s prahovou hodnotou je vhodné vyhnúť sa ich užívaniu, najmä v období súťaže. Pri pozitívnom náleze pseudoefedrínu neobstojí holé tvrdenie, že športovec užil napr. tri tablety s obsahom 30 mg pseudoefedrínu a nemal by teda prekročiť povolenú hranicu. Je to na osobnej zodpovednosti a riziku každého športovca. Pseudoefedrin je zároveň súčasťou Monitorovacieho programu (pozri 5.5) pri koncentráciách nižších ako 150 µg/ml moču.

S7. NARKOTIKÁ

Nasledujúce narkotiká sú zakázané: **buprenorfín, dextromoramid, diamorfin (heroín), fentanyl a jeho deriváty, hydromorfón, metadón, morfín, oxycodón, oxymorfón, pentazocín, petidín.**

S8. KANABINOIDY

Zakázané sú prírodné kanabinoidy (napr. **kanabis, hašiš, marihuana**), syntetický delta 9-tetrahydrokanabinol (THC) a kanabinomimetiká (napr. „Spice“, JWH018, JWH073, HU-210). Pri kanabinoidech je potrebné si uvedomiť, že aj po malej dávke sa veľmi dlho držia v tele a len pomaly sa z tela vylučujú (týždne až mesiace).

S9. GLUKOKORTIKOSTEROIDY

Glukokortikosteroidy (alebo aj kortikosteroidy, glukokortikoidy alebo len kortikoidy) majú v medicíne široké použitie najmä kvôli ich silnému účinku. Pri dlhšej liečbe sa však môžu výraznejšie prejavíť ich nežiaduce účinky, ktoré môžu byť i veľmi vážne. Liečbu glukokortikosteroidmi by mal vždy riadiť erudovaný odborník. Od roku 2011 sú zakázané už len glukokortikosteroidy s celotelovým účinkom – teda podávané vo forme **tableť** (perorálne), vnútro svalových **injekcií** (intramuskulárne), **infúzií** (intravenózne) alebo **čapíkov** do konečníka (rektálne). Takého použitia je zriedkavé a vždy vyžaduje udelenie terapeutickej výnimky (pozri aj 6.19).

Ostatné formy použitia glukokortikosteroidov sú povolené a nevyžadujú udelenie terapeutickej výnimky. Z toho vyplýva, že lokálna liečba kĺbov, šliach, entezopatií opichom (betametazón (Diprofos), metylprednizolón (Depo-medrol)) aj inhalačné použitie pri astmatických a iných ťažkostiach (budezonid, ciklezonid, beklometazón, mometazón) sú povolené. Rovnako sú povolené i všetky lokálne prípravky – masti a kvapky do očí, uší, nosa, konečníka, na kožu, do ústnej dutiny, na ťasná a gynekologické lokálne preparáty.

5.4 Látky zakázané v určitých športoch

P1. ALKOHOL

Detekcia alkoholu (etanolu) sa vykonáva dychovou a/alebo krvnou skúškou. Prahová hodnota porušenia dopingového pravidla (hematologická hodnota) je 0,10 g/l. Alkohol je zakázaný len počas súťaže v nasledujúcich

športoch (v zátvorke je skratka medzinárodnej športovej federácie): **automobilový šport** (FIA), **karate** (WKF), **vzdušné športy** (FAI), **lukostreľba** (WA), **motocyklový šport** (FIM), **vodný motorizmus** (UIM).

Chceme však upozorniť, že alkohol môže byť na základe rozhodnutia športového zväzu alebo organizátora podujatia zakázaný na konkrétnych podujatiach (platí napr. na dostihoch alebo v streľbe).

P2. BETA-BLOKÁTORY

Beta-blokátory ovplyvňujú frekvenciu a vývrhový objem srdca a používa ju sa najmä v liečbe vysokého krvného tlaku a srdcových arytmií. Beta-blokátory sú zakázané len počas súťaže v nasledujúcich športoch (v zátvorke je skratka medzinárodnej športovej federácie): **automobilový šport** (FIA), **biliard** – všetky disciplíny (WCBS), **golf** (IGF), **lyžovanie/snowboard** (FIS) – disciplíny: skoky na lyžiach, akrobatické lyžovanie voľný štýl/ U-rampa a snowboard U-rampa/big air a **šípky** (WDF). Pri **streľbe** (ISSF, IPC) a **lukostreľbe** (FITA, IPC) sú beta-blokátory zakázané aj počas súťaže, **aj mimo súťaže**. Vývojom dochádza k postupnému uvoľňovaniu a športov s obmedzením je čoraz menej.

Zakázané sú všetky beta-blokátory, a nielen nasledujúce najčastejšie používané: **acebutolol**, **alprenolol**, **atenolol**, **betaxolol**, **bisoprolol**, **bunolol**, **celiprolol**, **esmolol**, **karteolol**, **karvedilol**, **labetalol**, **levobunolol**, **metipranolol**, **metoprolol**, **nadolol**, **oxprenolol**, **pindolol**, **propranolol**, **sotalol**, **timolol**.

5.5 Monitorovací program 2014

Monitorovací program zaviedla WADA na sledovanie niektorých látok z dôvodu ich možného zneužívania. Nie sú teda zakázané, WADA len sle-

duje, v akej miere sú prítomné vo vzorkách športovcov. V budúcnosti ale môžu byť zaradené do Zoznamu.

V roku 2014 sú do monitorovacieho programu zaradené:

1. **Stimulanciá** – iba počas súťaže: bupropión, kofeín, nikotín, fenylefrín, fenypropolanolamín, pipradrol, synefrín, pseudoefedrín (koncentrácie nižšie ako 150 µg/ml)
2. **Narkotiká** – iba počas súťaže: hydrokodón, mitragynín, pomer morfín/kodeín, tapentadol, tramadol
3. **Glukokortikosteroidy** – iba mimo súťaže.

Aby nedošlo k pochybnostiam alebo zlej interpretácii pri pseudoefedríne, je treba vedieť nasledovné: ak má športovec vo vzorke moču viac ako 150 mikrogramov na mililiter pseudoefedrínu – je to porušenie pravidiel bez ohľadu na to, ako sa bude snažiť nález ospravedlniť (pozri 5.3 S6). Odporúčame preto vyhnúť sa použitiu pseudoefedrínu obzvlášť v súťažnom období, resp. používať ho veľmi uvážene.

6. Terapeutické výnimky (TUE)

Športovci môžu trpieť rozličnými ochoreniami alebo stavmi, ktoré vyžadujú užívanie liekov. Ak lieky a metódy, ktoré sú športovcovi podávané a používané na liečbu daného ochorenia alebo stavu, spadajú do Zoznamu zakázaných látok a metód, potrebuje športovec schválenie takejto liečby, tzn. **udelenie terapeutickkej výnimky príslušnou antidopingovou organizáciou**. Športovec postupuje podľa nasledujúceho desatora:

1. **Preveriť každý liek**, liečivý preparát, doplnok výživy alebo podpornú metódu, ktoré sa športovec rozhodne použiť, či neobsahuje látky zaradené do Zoznamu.
2. Ak áno, treba overiť, či je látka zakázaná iba počas **súťaže** (skupina S6 – S9 v Zozname) alebo sa týka iba niektorého **športu** (alkohol, beta-blokátory).
3. Používať zakázané látky a metódy je **oprávnený** iba športovec so zdravotnými ťažkosťami.
4. V procese terapeutických výnimiek je preto prvoradá riadne vedená, kompletná **zdravotná dokumentácia** s potrebnými vyšetreniami a závermi odborníkov.
5. Športovec, lekár a športový zväz vyplnia a potvrdia príslušné časti **žiadosti** o udelenie terapeutickkej výnimky.
6. Žiadosť odošle športovec na **príslušnú oprávnenú inštitúciu** (ADA SR, medzinárodná športová federácia, prípadne medzinárodný olympijský alebo paralympijský výbor).

7. **Odborná komisia** pre terapeutické výnimky rozhodne o schválení alebo zamietnutí žiadosti.
8. **Až po schválení** a vyrozumení športovca je možné látky začať užívať.
9. Oneskorená žiadosť je prípustná len pri urgentných a vážnych **akútnych stavoch**.
10. Športovec užívajúci zakázané látky bez udelenia terapeutickkej výnimky porušuje ustanovenia Kódexu i zákony Slovenskej republiky a je za takéto konanie stíhaný.

6.1 Ktoré látky a metódy vyžadujú udelenie TUE?

Látky a metódy, ktoré sú uvedené v Zozname, sú zakázané a ich použitie je viazané na udelenie terapeutickkej výnimky. Vždy sa treba riadiť aktuálnym Zoznamom, pretože každoročne v ňom dochádza k zmenám. Aktuálny Zoznam v slovenskom jazyku je zverejnený na webovej stránke www.antidoping.sk (na stránke WADA je anglická verzia) a ADA SR ho každoročne publikuje aj v malej brožúrke.

Pre rok 2014 sú stimulancia (skupina S6), narkotiká (S7), kanabinoidy (S8) a glukokortikosteroidy (S9) zakázané počas súťaže. Alkohol (P1) a beta-blokátory (P2) sú zakázané len počas súťaže len v niektorých športoch. Ostatné látky sú zakázané permanentne - počas súťaže i mimo súťaže. Pri látkach zakázaných počas súťaže neznamená, že inak môžu byť ľubovoľne používané - mnohé sa vylučujú z tela pomaly a nestačí ich vysadiť deň pred súťažou. Kompletný prehľad je uvedený v Zozname. V tejto Príručke sú uvedené aj vysvetľujúce poznámky.

6.2 Ako sa zorientovať v názvoch liekov?

Každý liek obsahuje účinnú látku a pomocné látky. Pomocné látky z hľadiska dopingu nie sú zaujímavé. Každá účinná látka má univerzálny názov, ktorý sa používa vo väčšine krajín (napr. adrenalín, budezonid, furosemid, pseudoefedrín, inzulín, salbutamol) – tzv. **generický názov**. V Zozname sú uvedené generické názvy účinných látok a výlučne s nimi treba pracovať. Lieky totiž vyrábajú rozličné firmy, a hoci obsahujú tie isté účinné látky, dávajú svojim výrobkom rozličné mená, ktoré sú často veľmi odlišné – tieto sa volajú **firemne alebo farmaceutické názvy** (napr. účinnú látku *budesonid* predávajú rozličné firmy pod názvami: Entocort, Rhinocort, Miflonid, Tafen, atď.). Pre ľahšiu orientáciu publikuje ADA SR na svojich webových stránkach a vo forme brožúrky nielen Zoznam zakázaných látok, ale aj **prehľad liekov s obsahom zakázaných látok a prehľad liekov bez obsahu zakázaných látok** podľa firemných názvov. Tieto pomocné prehľady len uľahčujú orientáciu, nie sú však záväzné. Určujúci je Zoznam zakázaných látok a metód. Pri nejasnosti, či konkrétny liek obsahuje zakázanú látku, odporúčame konzultovať liek so svojím lekárom alebo s ADA SR.

6.3 Aké sú kritériá udeľovania terapeutickej výnimky?

Kritériá na udelenie TUE vyjadruje medzinárodná norma pre TUE takto:

- ak by športovec neužíval zakázanú látku alebo metódu, došlo by k preukaznému zhoršeniu zdravotného stavu,
- užívanie zakázanej látky alebo metódy **nezvýši výkonnosť** športovca nad rámec prirodzenej výkonnosti bez ochorenia a liečby; použitie zakázaných látok alebo metód na zvýšenie koncentrácie hormónov

- z dolnej hranice fyziologického rozmedzia nie je dovolené,
- **neexistuje možnosť liečby** ochorenia alebo stavu bez použitia zakázanej látky alebo metódy,
 - dôvodom na použitie zakázaných látok a metód nemôže byť potreba ich ďalšieho užívania, ak boli nasadené bez schválenej TUE.

Splnenie kritérií má zabezpečiť lekár, ktorý potvrdzuje lekársku časť športovcovej žiadosti o udelenie TUE, **konečnú zodpovednosť však vždy znáša športovec.**

6.4 Kde sa dá žiadosť získať a kam ju zaslať?

Pre športovcov národnej úrovne, ktorí spadajú pod právomoc ADA SR, je tlačivo žiadosti **dostupné na internete** - na webových stránkach ADA SR v sekcii TUE. Tlačivo si možno od ADA SR i vyžiadať. Po vyplnení a potvrdení ho športovec odosiela na ADA SR **v dostatočnom predstihu** - minimálne 30 dní predtým, ako zakázanú látku alebo metódu potrebuje (napríklad pred podujatím), aby bola schválená **ešte pred jej použitím**. Spracovanie, udelenie a následná administrácia je vykonávaná za úhradu podľa aktuálne platného sadzovníka ADA SR, v ktorom sa rozlišujú 2 kategórie podľa rýchlosti spracovania (urgentne - do 3 pracovných dní za poplatok 120 EUR; bežne - do 30 dní za poplatok 60 EUR). V odôvodnených prípadoch možno žiadosti a potvrdenia zasielať faxom s následným písomným doručením.

Športovci zaradení do registra pre testovanie príslušnej medzinárodnej športovej federácie alebo športovci, ktorí sa zúčastňujú významných medzinárodných podujatí, spadajú spravidla pod právomoc príslušnej **medi-**

národnej športovej federácie. Každá medzinárodná športová federácia môže mať vytvorené vlastné postupy a niektoré môžu požadovať aj vlastné tlačivá a načasovanie. Tlačivá ADA SR alebo vzorové tlačivo WADA nemusia byť pre nich dostatočné. Preto je potrebné informovať sa priamo na medzinárodnej športovej federácii.

Osobitné podmienky môžu byť i pri **významných medzinárodných podujatiach** (olympijské hry, paralympijské hry, majstrovstvá sveta a pod...). Preto je potrebné informovať sa nielen na medzinárodnej športovej federácii, ale aj u organizátora tohto významného podujatia, či udeľuje výnimky sám alebo akceptuje výnimku udelenú medzinárodnou federáciou alebo národnou antidopingovou organizáciou.

Pre športovcov je najlepšie, ak organizátor významného podujatia alebo medzinárodná športová federácia akceptuje výnimku udelenú na národnej úrovni, nakoľko sa športovec vyhne prekladaniu celej dokumentácie do cudzieho jazyka. ADA SR vystavuje dvojazyčné certifikáty – v slovenčine a angličtine.

WADA žiadosti o udelenie TUE neprijíma a nevybavuje vôbec.

Športovec môže zaslať žiadosť **len jednej organizácii**, a to len tej, pod ktorú spadá. Športovci medzinárodnej úrovne, ktorým bola žiadosť zamietnutá medzinárodnou federáciou, sa môžu odvolať na CAS (Športový arbitrážny súd), športovci národnej úrovne na nestranný orgán v súlade s pravidlami stanovenými národnou antidopingovou agentúrou. WADA je oprávnená zmeniť rozhodnutie o terapeutickvej výnimke, ktorú udelila medzinárodná športová federácia alebo národná antidopingová agentúra.

6.5 Ako vyplniť žiadosť?

Žiadosť je potrebné vyplniť na písacom stroji alebo **čitateľne** paličkovým písmom. Časť 1 a 6 vyplňuje športovec (alebo jeho zákonný zástupca), ktorý zodpovedá za správnosť uvedených údajov. Časť 2, 3 a 4 vyplňuje lekár špecialista, ktorý ordinuje liečbu zakázanými látkami, alebo iný lekár (praktický lekár) na základe podkladov špecialistu. Časť 5 potvrdzuje národný športový zväz.

V časti 1 vyplňuje športovec aj informáciu o svojom zaradení do **registra pre testovanie**, o ktorom by mal byť vyzoomený svojim športovým zväzom. Časť 2 nemusí byť vyplnená, ak sa príslušné údaje nachádzajú v priloženej lekárskej dokumentácii potvrdenej špecialistom. Pre veľký počet chýb pri vyplňaní je časť 3 oproti predlohe žiadosti WADA rozšírená a je v tejto podobe zrozumiteľnejšia.

6.6 Aká je úloha medzinárodných športových federácií (ISF)?

Každá ISF má **vlastné postupy** a pravidiel spracovania terapeutických výnimiek, ktoré sa môžu líšiť od popisovaného systému. Pod ISF spravidla spadajú športovci z registra pre testovanie príslušnej ISF a športovci, ktorí sa zúčastňujú medzinárodných podujatí vyžadujúcich udelenie TUE od príslušnej ISF. Takéto pravidlo však nemusia mať všetky ISF. Niektoré majú v pravidlách, že uznávajú TUE udelené aj od národných antidopingových organizácií. Iné vyžadujú od športovcov, ktorí prechádzajú z národnej na medzinárodnú úroveň alebo sa chcú zúčastniť konkrétneho podujatia, prehodnotenie udelenej TUE **vlastnou komisiou** pre TUE.

Každá ISF by mala:

- publikovať **zoznam podujatí**, pre ktoré musia mať zúčastnení športovci udelenú terapeutickú výnimku od tejto ISF,
- vytvoriť a publikovať v súlade s Kódexom a medzinárodnými normami **podmienky a postupy**, ako môžu športovci terapeutickú výnimku získať,
- publikovať okolnosti, kedy stačí udelenie TUE od národnej antidopingovej organizácie (v SR je to ADA SR),
- postupovať udelené terapeutické výnimky Svetovej antidopingovej agentúre WADA, národným antidopingovým organizáciám a národným športovým zväzom.

6.7 Aká je úloha ADA SR?

ADA SR prijíma žiadosti o udelenie terapeutickú výnimku od športovcov registrovaných v národných športových zväzoch, a tých športovcov spadajúcich pod medzinárodnú športovú federáciu, kde to pravidlá medzinárodnej športovej federácie umožňujú. Všetci títo športovci postupujú podľa pravidiel tejto príručky. V prípade nejasností sa možno informovať na ADA SR. Športovcom medzinárodnej úrovne môže udeliť terapeutickú výnimku aj ADA SR, ak to pravidlá príslušnej medzinárodnej športovej federácie dovoľujú. Podobne ako medzinárodné športové federácie aj ADA SR udelené terapeutické výnimky oznamuje WADA a medzinárodnej športovej federácii prostredníctvom systému ADAMS.

6.8 Aké sú nevyhnutné podklady žiadosti?

Nevyhnutným podkladom a súčasťou je riadne vedená **zdravotná dokumentácia**. Jej súčasťou je kompletná anamnéza, výsledky laboratórnych vyšetrení, zobrazovacích metód a klinických vyšetrení, ambulantné a prepušťačné správy z hospitalizácie. Všetky nálezy musia byť **podpísané a čitateľne opečiatkované** príslušným špecialistom. K žiadosti stačí priložiť kópie nálezov, text i potvrdenie musia však byť čitateľné, vyplnené písacím strojom alebo paličkovým písmom, inak môže byť žiadosť vrátená. Samotnú žiadosť by mal vypísať a potvrdiť taktiež špecialista v danom odbore, môže to však vykonať akýkoľvek lekár, ak sú priložené príslušné podklady potvrdené špecialistom. Na konci tejto časti (6.19) možno nájsť ochorenia, ktoré sú najčastejšie predmetom žiadostí.

Žiadosť o TUE musí byť podľa Zákona o športe potvrdená i príslušným národným **športovým zväzom** (nie klubom športovca!).

Za správnosť údajov v časti 1 a 6 zodpovedá športovec, časť 2, 3 a 4 vyplňuje a potvrdzuje lekár a časť 5 športový zväz (pozri tlačivo žiadosti).

Športovec môže byť vyzvaný na doplnenie chýbajúcich údajov, záverov alebo vyšetrení, ktoré sa vykonajú na jeho náklady.

6.9 Kto rozhoduje o udelení TUE?

Rozhodujúcim orgánom je vždy **Komisia pre terapeutické výnimky** (TUEC) príslušnej organizácie – TUEC ADA SR alebo TUEC príslušnej medzinárodnej športovej federácie alebo TUEC WADA (pri odvolaniach alebo revíziách terapeutických výnimiek). Komisia pozostáva minimálne z troch lekárov, ktorí majú adekvátnu odbornosť, je nestranná a bezúhonná.

ná. TUEC by mala vyniesť svoje rozhodnutie do 30 dní od doručenia kompletnej žiadosti.

6.10 Aká je doba platnosti TUE?

Na každom certifikáte o schválení therapeutickej výnimky je uvedená doba jej platnosti. Každú diagnózu a stupeň závažnosti posudzuje Komisia pre TUE **individuálne** a podľa toho stanoví dobu platnosti. Pri astmatických ťažkostiach, vysokom krvnom tlaku, cukrovke a iných dlhodobých zdravotných ťažkostiach TUEC ADA SR pri prvej žiadosti udeľuje TUE väčšinou na **jeden rok**, pri opakovanej na **dva roky** – ale vždy od dátumu potvrdenia lekárom, nie od dátumu podpisu športovca alebo dátumu odoslania. Pri prechodných zdravotných ťažkostiach závisí doba platnosti od dĺžky liečby, vývinu stavu a typu použitých látok.

Ak zdravotné ťažkosti pretrvávajú, treba v rozumnej dobe pred vypršaním platnosti uvedenej na certifikáte absolvovať potrebné lekárske vyšetrenia, vypísať a nechať si potvrdiť nové tlačivo a takúto **žiadost' o pokračovanie TUE** odoslať na príslušnú organizáciu. Vybavením náležitostí v primeranom predstihu sa dosiahne nadväznosť v platnosti TUE.

Pokiaľ sa počas doby platnosti **menia použité zakázané látky** alebo dávkovanie látok, je nutné vystaviť novú výnimku.

Medzinárodné športové federácie a organizátori významných podujatí môžu stanoviť odlišné postupy a pravidlá a tak športovci, ktorých sa to týka, sa o nich musia informovať priamo na príslušnej medzinárodnej športovej federácii alebo u organizátora. Užívanie zakázaných látok mimo doby platnosti TUE je porušením antidopingových pravidiel.

Platnosť TUE môže ukončiť rozhodnutie WADA alebo Športový arbi-trážny súd.

6.11 Je možné žiadať o TUE až po použití zakázaných látok alebo metód?

Sú iba dve výnimky, kedy je to možné. Prvou je liečba **urgentného stavu** alebo akútneho zhoršenia zdravotného stavu, ktoré je riadne zaznamenané. Druhou je existencia **mimoriadnych okolností**, kedy nebol dostatok času alebo možnosť žiadosť riadne poskytnúť ešte pred dopingovou kontrolou. Príčinou však nesmie byť časová tieseň z nedbalosti športovca.

6.12 Aký je postup pri odbere vzorky v prípade udelenej TUE ?

Pri vyplňovaní protokolu dopingovej kontroly treba komisárovi dopingovej kontroly **oznámif** užívanie zakázanej látky alebo metódy a treba **oznámif udelenie TUE**. Športovec by mal nosif so sebou aspoň kópiu Certifikátu o súhlase s užívaním zakázanej látky a pri kontrole ju predložíf.

6.13 Aký je postup pri náleze zakázanej látky počas analýzy vzorky dopingovej kontroly?

ADA SR alebo príslušná organizácia zodpovedná za odber vzorky po doručení informácie o nepriaznivom analytickom náleze z laboratória (to znamená, že moč obsahuje zakázanú látku) **overi existenciu udelenia** a platnosť terapeutickkej výnimky na nájdenú zakázanú látku. Ďalej overi, či výsledok analýzy zodpovedá dávkovaniu, času užitia a ostatným okolnostiam vyplývajúcim z udelenej TUE. Pokiaľ sa nevyskytnú rozpory medzi analýzou a podmienkami užívania zakázanej látky, bude nález považovaný za

negatívny. **Pokiaľ športovec nemá** udelenú terapeutickú výnimku a užíva zakázané látky (hoci aj kvôli zdravotným ťažkostiam zaznamenaným v zdravotnej dokumentácii) alebo sa objaví rozpor medzi výsledkami analýzy a udelenou terapeutickou výnimkou, bude s vysokou pravdepodobnosťou obvinený z porušenia antidopingových pravidiel.

6.14 Aká je úloha WADA pri posudzovaní TUE?

WADA prostredníctvom svojej komisie **sleduje** udeľovanie TUE jednotlivými medzinárodnými športovými federáciami a národnými antidopingovými organizáciami. Má právo **prehodnotenia i zmenenia** udelenej terapeutickú výnimky. Táto zmena rozhodnutia nemá spätnú platnosť. WADA funguje aj ako odvolací orgán. WADA tvorí centrálnu databázu udelených výnimiek prístupnú zainteresovaným antidopingovým organizáciám.

6.15 Kde sa športovec môže odvolať proti rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti o TUE?

Športovci z registra pre testovanie príslušnej medzinárodnej športovej federácie, športovci, ktorí sa zúčastňujú medzinárodných podujatí vyžadujúcich TUE od príslušnej medzinárodnej športovej federácie, a športovci z Národného registra pre testovanie ADA SR môžu na vlastné náklady žiadať **WADA** o prehodnotenie zamietnutia žiadosti o TUE do 21 dní od ich zamietnutia. Športovec poskytuje **len tú dokumentáciu**, ktorú poskytol pri prvom žiadaní. Ďalšie vyšetrenia dokladá až po osobitom vyžiadaní od WADA komisie. Do rozhodnutia WADA zostáva zamietnutie v plnej platnosti.

6.16 Zostanú údaje na žiadosti o udelenie TUE dôverné?

Zhromažďovanie, spracovávanie, uchovávanie, poskytovanie a publikovanie všetkých osobných informácií v procese terapeutických výnimiek podľa medzinárodnej normy o ochrane súkromia a osobných údajov a zostávajú preto **dôverné**. Platí to pre všetkých členov TUEC, nezávislých poradcov a personálu antidopingovej organizácie.

Športovec pri podpisovaní žiadosti o udelenie TUE zároveň súhlasí so spracovaním poskytnutých informácií dôverným spôsobom a dovoľuje antidopingovej organizácii poskytnúť tieto informácie organizáciám, ktoré podľa Kódexu na to majú právo. Zároveň súhlasí s podobným poskytnutím udelenej TUE organizáciám, ktoré na to majú právo (WADA, ISF, národné športové zväzy).

6.17 Aké sú zmeny v udeľovaní TUE pre rok 2014?

Pre rok 2014 neboli v udeľovaní TUE prijaté žiadne procesné zmeny. Vzhľadom na zmeny v Zozname zakázaných látok 2014 pokračuje WADA v ďalších úpravách v snahe umožniť aplikovať registrované liečivá a liečivé prípravky bez ďalších obmedzení.

6.18 Aké ochorenia sú najčastejšie predmetom TUE?

1. Na liečbu **astmy** a obdobných ťažkostí možno použiť širokú paletu povolených liekov obsahujúcich salbutamol, salmeterol, formoterol alebo inhalačné kortikoidy. Z liekov registrovaných v SR sú teda povolené: *Aerobec, Airomir, Aldecin, Alvesco, Asmanex, Atimos, Beclomet, Beclometasone, Budfor, Budair, Buventol, Clenil, Giona easyhaler, Ecobec, Ecosal, Edoflo, Foradil, Forair, Formano, Formodual, For-*

moterol, Formovent, Foster, Inflammide, Miflonid, Nasonex, Oxis, Pulmicort, Rhinocort, Salbutamol, Seretide, Serevent, Symbicort, Tafen, Ventilastin, Ventodisks, Ventolin. Zakázaný je Berodual, Berotec, Ditec, pretože obsahujú fenoterol.

2. V lokálnej liečbe „**opichmi**“ v traumatologicko-ortopedickej praxi možno bez TUE použiť lieky *Diprophos* a *Depo-Medrol* do kĺbov, k šľachám, do burzy, resp. akékoľvek lokálne použitie je povolené; zakázaná je vnútro svalová, vnútrožilová, tabletková a čapíková aplikácia.
3. Žiadne antibiotiká nie sú zakázané. Ani väčšina bežných analgetík (ibuprofén, ketoprofén, indometacín, meloxicam, paracetamin, tramadol) nie sú zakázané.
4. Pri liečbe **vysokého krvného tlaku** je potrebné vyhnúť sa prednostne diuretikám a v určitých športoch (pozri 5.4 P2) beta-blokátorom. Povoľenie týchto antihypertenzív vyžaduje komplexný lekársky dôkaz o neúčinnosti alternatívnej liečby a dôkaz o účinnosti zakázanej liečby.
5. **Diabetes mellitus** možno liečiť perorálnymi liekmi bez nutnosti TUE, na inzulín je nutné žiadať o TUE a predložiť lekárske správy od diabetológa.
6. Poškodenie **medzistavcovej platničky** liečené glukokortikosteroidmi (napr. solu-medrol) v princípe vyžaduje TUE. Športovec prikladá nielen potvrdenia príslušných odborníkov (neuroológ, ortopéd, traumatológ alebo neurochirurg) ale i CT alebo MRI diagnostiku. Glukokortikosteroidy sú zakázané vo forme s celotelovým účinkom len počas súťaže a je len minimálny predpoklad, že by športovec čerstvo po ťažkostiach podával súťažný výkon.

7. Nutnosť užívania glukokortikosteroidov na vážne, ale menej bolestivé stavy, napr. na kožné problémy, vyžaduje udelenie TUE, pokiaľ je okrem lokálnych prípravkov nutná liečba injekciami, infúziami, tabletkami alebo čapíkmi.

7.0 Dopingová kontrola

Pre lepšie pochopenie celej problematiky uvádzame rozdiel medzi pojmami, ktoré v antidopingových pravidlách zahŕňujú poskytovanie biologickej vzorky za účelom zisťovania prítomnosti zakázaných látok.

Pojmom „**dopingová kontrola**“ sa nechápe len samotný odber vzorky moču na športovisku, ako sa to často interpretuje, ale sú to všetky kroky a procesy od plánovania testov až po konečné rozhodnutie všetkých odvolaní vrátane všetkých krokov a procesov, napríklad poskytovanie informácií o pobyte športovca, odber vzoriek a nakladanie s nimi, analýza v laboratóriu, terapeutické výnimky, nakladanie s výsledkami a pojednávania. Je to teda pojem zahrnujúci podstatne väčší súbor činností i časové rozpätie.

Pôsobenie komisárov dopingovej kontroly na športovisku (alebo na inom mieste pri mimosúťažnej kontrole) preto lepšie vystihuje pojem „**odber vzorky**“, ktorý je definovaný ako všetky postupné činnosti, ktoré sa priamo týkajú športovca od prijatia oznámenia až do doby, kedy športovec po poskytnutí vzorky opustí stanicu dopingovej kontroly. Alternatívny je pojem odber biologického materiálu. „**Poskytnutie vzorky**“ je samotné odovzdanie alebo odobratie vzorky moču alebo krvi do nádoby na odber.

„**Testovanie**“ je časť procesu dopingovej kontroly zahrnujúca plánovanie odberu vzoriek, priebeh odberu vzoriek, nakladanie so vzorkami, transport vzoriek a ich analýzu v laboratóriu.

Odber vzorky vykonávajú **komisári dopingovej kontroly**. Väčšinou pracujú sami, pri väčších podujatiach alebo väčšom množstve športovcov im pomáhajú asistenti poskytnutí organizátorom podujatia. Komisár do-

pingovej kontroly sa identifikuje preukazom s fotografiou a poverovacím dekrétom. **Asistent** sa identifikuje poverovacím dekrétom a označením od organizátora. Pokiaľ sa odber vzorky vykonáva na športovom podujatí (po konkrétnej súťaži), ide o **súťažnú** dopingovú kontrolu, pokiaľ sa odbery nevykonávajú v spojitosti so súťažou, ale napríklad počas tréningu alebo doma, ide o **mimosúťažnú** dopingovú kontrolu (termín počas/mimo súťaže pozri 5.0). Oba typy kontrol sa uskutočňujú **bez predchádzajúceho oznámenia**, to znamená, že športovec nie je informovaný deň ani hodinu vopred, a po vyzvaní by sa mal bez odkladu podrobiť odberu vzorky, aby sa tak minimalizovala možnosť falšovania a znehodnotenia kontroly. **Odber vzorky** sa skladá z dvoch častí: odovzdanie výzvy športovcovi a samotné poskytnutie vzorky.

O spôsobe **výberu športovcov**, ktorí sa podrobia odberu vzorky, rozhoduje príslušná poverujúca antidopingová organizácia, na Slovensku väčšinou ADA SR. Na mimosúťažnú dopingovú kontrolu sú športovci **vyberaní cieľene**, teda nie žrebovaním. Aj pri súťažnej dopingovej kontrole môžu byť športovci vybraní cieľene na základe poverenia ADA SR, v odôvodnených prípadoch i rozhodnutím komisára dopingovej kontroly priamo na športovisku. Väčšinou sa však športovci pre súťažnú dopingovú kontrolu vyberajú **podľa zvoleného kľúča** – pri športoch s umiestnením to môžu byť určené pozície, prípadne športovci vyžrebovaní podľa štartovnej listiny, pri kolektívnych športoch väčšinou vyžrebovaní športovci z oboch tímov. **Žrebovanie vykonávajú komisári** dopingovej kontroly. Prítomnosť zástupcov organizátorov podujatia, rozhodcu ani zástupcov tímov nie je nevyhnutná, nakoľko antidopingové pravidlá WADA to neukladajú. Rovnako aj o čase a spôsobe žrebovania rozhoduje výhradne

komisár dopingovej kontroly. O osobách prítomných pri žrebovaní rozhoduje komisár DK podľa pokynov ADA SR. Výnimkou je žrebovanie pri dopingovej **kontrole na žiadosť** organizátora alebo športového zväzu, ktorý ju aj financuje. Vtedy sa postupuje podľa pravidiel športového podujatia, respektíve športového zväzu.

Pre členov realizačného tímu je dôležitá nasledovná informácia: pokiaľ sú na súťaži prítomní komisári dopingovej kontroly, **nesmie** žiaden športovec **opustiť** priestory **športoviska** až do odovzdania výzvy vybraným športovcom. Aj potrestaní a vylúčení hráči (napr. vo futbale červenou kartou), ktorí opúšťajú hraciu plochu, nesmú opustiť športovisko. Pokiaľ je športovec zranený (aj pred žrebovaním na dopingovú kontrolu), treba tento fakt **bezodkladne** oznámiť komisárovi dopingovej kontroly, ktorý môže rozhodnúť o zaradení náhradníka alebo o vykonaní odberu vzorky v nemocnici po ošetrení zraneného športovca.

7.1 Odovzdanie výzvy športovcovi

Odovzdaním výzvy je športovec oboznámený, že bol z poverenia antidopingovej organizácie vybratý na odber biologického materiálu (väčšinou moču, niekedy krvi) za účelom dopingovej kontroly. Výzvu odovzdáva športovcovi najčastejšie komisár dopingovej kontroly, ktorý sa identifikuje preukazom komisára dopingovej kontroly a poverením na vykonanie dopingovej kontroly (preukaz totožnosti slúži len na potvrdenie identity komisára). Podľa pravidiel podujatia môže výzvu odovzdať i asistent komisára dopingovej kontroly, ktorý sa identifikuje poverením na vykonanie dopingovej kontroly, a je organizátorom patrične označený.

Športovec je pri odovzdaní výzvy informovaný o nasledujúcich skutočnostiach:

- a) že je vyzvaný podrobiť sa odberu vzorky,
- b) o organizácii, z rozhodnutia ktorej sa bude odber vzoriek vykonávať,
- c) o druhu poskytnutia vzoriek a akýchkoľvek podmienkach, ktoré majú byť dodržané pred poskytnutím vzorky,
- d) o umiestnení stanice dopingovej kontroly,
- e) že konzumáciu jedla a tekutín vykonáva na vlastné riziko,
- f) ak sa odoberá moč, že sa nesmie vymočiť pred poskytnutím vzorky moču.

Športovec má nasledujúce povinnosti:

- podľa pokynov zostať pod priamym dohľadom komisára dopingovej kontroly alebo jeho asistenta po celú dobu odberu vzorky od prvého okamihu doručenia výzvy,
- predložiť preukaz totožnosti a identifikovať sa podľa pokynov komisára dopingovej kontroly,
- dodržať postupy odberu vzoriek a pokyny komisára dopingovej kontroly,
- dostaviť sa bez odkladu na poskytnutie vzoriek do stanice dopingovej kontroly.

Športovec má nasledujúce práva:

- mať sprievodcu (ak je to nutné a možné aj tlmočníka),
- opýtať sa na doplňujúce informácie o odbere vzorky,

- dostaviť sa oneskorene na stanicu dopingovej kontroly z oprávnených dôvodov,
- vyžadovať špecifické úpravy pri svojom zdravotnom postihnutí.

Športovec podpisuje príslušný formulár – výzvu, ktorým sa zaväzuje dostať sa bez odkladu na stanicu dopingovej kontroly. **Oneskorenie** je možné len so súhlasom komisára dopingovej kontroly v špecifických situáciách, ako napríklad účasť na vyhlásení víťazov, splnenie záväzkov voči médiám, účasť na ďalších súťažiach, nevyhnutné lekárske ošetrovanie, vyhľadanie sprevádzajúcej osoby, vychladnutie po výkone, získanie fotografickej identifikácie a pri mimosúťažných kontrolách aj dokončenie neodkladnej časti tréningovej jednotky. **Odmietnutie** podpísania výzvy alebo spolupráce znamená porušenie povinností športovca a je porušením antidopingových pravidiel, ktoré môže viesť k trestu rovnako ako pri pozitívnom náleze.

Miesto a čas vyzvania športovca na odber vzorky určuje komisár dopingovej kontroly. Deje sa tak **zväčša tesne po ukončení športového výkonu** alebo pôsobenia v súťaži spravidla ešte na športovisku alebo v jeho okolí či v priestoroch šatne. Pomocný personál športovca a organizátori podujatia to musia rešpektovať. Komisár má jednoznačne právo pohybu všade, kde sa nachádza alebo môže nachádzať športovec – teda smie vstúpiť i do šatne, kúpeľne alebo miestnosti pre trénera či lekára. Osvojením si tohto faktu je možné predísť konfliktným situáciám.

7.2 Odber vzorky biologického materiálu

Odber vzorky biologického materiálu sa uskutočňuje v priestoroch **stanice dopingovej kontroly**. Stanicu poskytuje organizátor športového podujatia

a mala by byť dostatočne priestranná na uskutočnenie odberu predpísaného počtu vzoriek a mala by poskytovať primeraný komfort na prácu komisárov dopingovej kontroly i čakanie športovcov a ich sprievodcov. Mala by byť vybavená toaletou a poskytovať súkromie pri poskytnutí vzorky. Na Slovensku je organizátor ohľadne vybavenia stanice dopingovej kontroly viazaný aj Vyhláškou (pozri Príručka, časť 4.3). O vhodnosti stanice dopingovej kontroly rozhoduje komisár dopingovej kontroly. Organizátor je povinný nedostatky odstrániť.

Ako bolo uvedené, športovec sa musí dostaviť na stanicu dopingovej kontroly bezprostredne po prevzatí výzvy. Po príchode **nesmie** stanicu dopingovej kontroly **opustiť**, resp. môže, ale výlučne so súhlasom komisára dopingovej kontroly a len z dôvodov zhodných s oneskoreným príchodom. Musí súhlasiť, že bude po celý čas pod dohľadom a nesmie počas svojej neprítomnosti na stanici dopingovej kontroly močiť.

O prítomnosti osôb na stanici dopingovej kontroly rozhoduje komisár dopingovej kontroly. Každý športovec má právo na prítomnosť jedného sprievodcu (napr. lekár, tréner, spoluhráč), a ak je to potrebné a možné i tlmočníka – nie však v priestoroch toalety pri poskytovaní vzorky (s výnimkou neploletých a zdravotne postihnutých športovcov – pozri Príručka, časť 7.4).

Počas čakania na poskytnutie vzorky si športovec dopĺňa **tekutiny pitím nápojov**. Organizátor obvykle poskytuje originálne balené minerálne vody, ale športovec si môže priniesť i vlastné. Tak ako po celý čas športovej činnosti aj počas odberu vzoriek je za požívané tekutiny a jedlo výlučne zodpovedný športovec. Je však potrebné, aby si športovci uvedomili, že počas čakania na poskytnutie vzoriek sedia v ich blízkosti konkurenční športov-

ci a musia o to viac dbať, aby nedošlo k náhodnej alebo zámernej kontaminácii ich nápojov.

Počas odberu biologického materiálu má športovec nasledujúce **povinnosti**:

- spolupracovať pri procese odberu vzoriek biologického materiálu a riadiť sa pokynmi komisára dopingovej kontroly alebo jeho asistenta,
- dostaviť sa na stanicu dopingovej kontroly bez zbytočného odkladu,
- zostať pod neustálym dozorom komisára dopingovej kontroly alebo jeho asistenta,
- predložiť doklad totožnosti s fotografiou,
- mať neustály dohľad nad vzorkou biologického materiálu (nádobou na odber i celou procedúrou),
- mať dohľad nad požívanými tekutinami,
- pri pochybnostiach o pravosti alebo pôvode vzorky poskytnúť opakovanú vzorku,
- poskytnúť pravdivo všetky potrebné informácie tak, ako to vyžaduje protokol o dopingovej kontrole,
- skontrolovať neporušenosť a zhodnosť čísiel odberových súprav,
- pred poskytovaním vzorky si umyť ruky, pokiaľ je to možné,
- vykonať odhalenie časti tela podľa pokynov komisára dopingovej kontroly, aby mal komisár voľný výhľad na poskytovanie vzorky (zvyčajne od kolien po prsia),
- pri nevyhovujúcej špecifickej hmotnosti vzorky alebo pri nevyhovujúcom množstve opakovať postup odberu podľa pokynov komisára,

- po vyplnení a kontrole protokolu o dopingovej kontrole ho podpísať,
- vykonať celý proces odberu vzoriek bez pomoci tretej osoby (kým tak nevyžadujú úpravy pre neplnoletých a zdravotne postihnutých).

Počas odberu biologického materiálu má športovec nasledujúce **práva**:

- byť informovaný o celom priebehu odberu vzoriek a byť poučený o svojich právach a povinnostiach,
- opustiť stanicu dopingovej kontroly pri dodržaní vyššie uvedených zásad,
- vyjadriť a zdokumentovať akékoľvek pripomienky k vykonanému odberu vzoriek (po uskutočnenom odbere),
- v primeranom množstve piť tekutiny - buď z vlastného zdroja alebo poskytnuté organizátorom,
- vybrať si súpravu na odber vzorky (nádoba na odber, odberová súprava),
- aby osoba, ktorá je svedkom odberu moču (komisár dopingovej kontroly), bola rovnakého pohlavia,
- na odstránenie zvyšného zostávajúceho moču po odbere vzorky, ak o to požiada,
- dostať kópiu protokolu o dopingovej kontrole, ktorú by si mal uschovať.

7.3 Procedúra odberu vzorky biologického materiálu

Športovec je **určený na dopingovú kontrolu** antidopingovou organizáciou buď zámerným alebo náhodným výberom podľa kľúča (Príručka, časť 7.0, 4.4).

Zvyčajne bezprostredne po ukončení športového výkonu (prejdení cieľa, uplynutí hracieho času, poslednom pokuse) prichádza komisár dopingovej kontroly alebo asistent ku športovcovi a oznamuje mu, že **ho vyzýva k odberu vzorky pre dopingovú kontrolu**, informuje a poučuje ho podľa pravidiel výzvy a dáva mu výzvu podpísať. Kópiu výzvy odovzdá športovcovi.

Športovec sa bez zbytočného odkladu **dostaví s dokladom totožnosti do stanice dopingovej kontroly**, ktorá je patrične označená. Pokiaľ nemá doklad totožnosti s fotografiou, musí podstúpiť potvrdenie totožnosti delegátom zápasu, rozhodcom, organizátorom alebo inou zodpovednou osobou. Následne nesmie stanicu dopingovej kontroly opustiť, respektíve môže tak učiniť len so súhlasom komisára dopingovej kontroly z oprávnených dôvodov. Medzi ne patrí, podobne ako pri oneskorenom príchode do stanice dopingovej kontroly, napríklad účasť na vyhlásení víťazov, splnenie záväzkov voči médiám, účasť na ďalších súťažiach, nevyhnutné lekárske ošetrovanie, vychladnutie sprievodnej osoby, vychladnutie po výkone, získanie fotografickej identifikácie. Vždy však len so súhlasom komisára dopingovej kontroly a v jeho sprievode alebo v sprievode jeho asistenta.

Do stanice dopingovej kontroly môže prísť športovec s jedným sprievodcom, prípadne i s tlmočníkom, ak je k dispozícii. Športovci sú usadení v „čakárni“ stanice dopingovej kontroly a priebežne sa dostávajú k poskytnutiu vzorky podľa času príchodu a schopnosti vzorku poskytnúť (nutkanie na močenie). Športovcom sú k dispozícii nápoje zabezpečené organizátorom alebo pijú tekutiny z vlastných zdrojov; nad nápojmi majú neustálu kontrolu. Komisár dopingovej kontroly informuje športovca o priebehu a každom kroku odberu vzorky. Celý odber vykonáva športo-

vec osobne, zasahovanie a pomoc ďalšej osoby je možná len pri osobitých úpravách pri zdravotne postihnutých a neplnoletých športovcoch. Pokiaľ je športovec pripravený na poskytnutie vzorky, vyberie si sterilne zabalenú nádobu na odber a skontroluje, že obal ani nádoba nie sú poškodené.

So svedkom poskytnutia vzorky (komisár dopingovej kontroly) rovnakého pohlavia sa **odoberú na toaletu**, kde si športovec, pokiaľ je to možné, umyje ruky. Nato rozbalí nádobu na odber a odhalí sa podľa pokynov komisára dopingovej kontroly, ktorý musí mať voľný výhľad na vzorku opúšťajúcu telo športovca. Od tohto momentu športovec ani komisár dopingovej kontroly nesmie stratiť kontrolu nad poskytnutou vzorkou. Minimálne množstvo moču je 90 ml, optimálne 180 ml. Odobratá vzorka sa spracováva so všetkou opatrnosťou. I náhodné vyliatie môže viesť k podozreniu až obvineniu z falšovania pri dopingovej kontrole.

Športovec si následne vyberá odberovú súpravu. Opäť s komisárom kontroluje neporušenosť obalu, súpravy a zhodnosť čísel. V súčasnosti sa používajú rozličné **odberové súpravy**, na Slovensku najčastejšie Berekkit. Osobitostí práce s nimi komisár dopingovej kontroly vždy vysvetlí.

Z poskytnutého množstva **športovec nalieva** najprv 30 ml do odberovej nádoby vzorky B. Následne nalieva 60 ml do odberovej nádoby vzorky A. Tieto množstvá sú minimálne. Zvyšné množstvo moču prileje do odberovej nádoby vzorky A do naplnenia jej kapacity. Ak je k dispozícii ešte nejaké množstvo moču, prileje sa do odberovej nádoby vzorky B do naplnenia jej kapacity.

Malé množstvo moču sa ponecháva v nádobe na odber (aspoň 2 ml), z ktorého sa po uzavretí vzoriek vyšetruje pH a špecifická hmotnosť moču.

Uzavretie vzoriek vykonáva športovec tiež osobne a skontroluje, že odberové nádoby sú zavreté vodotesne a nehrozi vyliatie vzoriek. Komisár toto pod dohľadom športovca ešte raz skontroluje.

Pri nevyhovujúcej špecifickej hmotnosti moču (ak je hustota príliš nízka) sa celý proces odberu podľa uváženia a pokynov komisára dopingovej kontroly opakuje. Takýto proces sa nazýva **opakovaná vzorka**. Športovec obmedzí príjem tekutín, aby sa moč zahustil.

Pri nedostatočnom množstve moču sa postupne odobraté množstvo moču prelieva a prilieva tak, ako je vyššie uvedené. V prípade nedostatočného množstva moču a postupného plnenia odberových nádob môže komisár dopingovej kontroly trvať na naplnení kapacity oboch odberových nádob postupným prilievaním získaného moču. Tento proces sa nazýva **nekompletná vzorka**.

Pri pochybnostiach o pravosti alebo pôvode poskytnutej vzorky alebo podozrení z falšovania a manipulácie môže komisár dopingovej kontroly nariadiť opakovanú vzorku.

Protokol dopingovej kontroly sa vyplňuje priebežne a po uzavretí vzoriek sa kompletizuje. Protokol je univerzálny pre odber moču aj krvi a vypisuje ho komisár dopingovej kontroly podľa údajov od športovca. **V hlavičke** sa uvádzajú osobné údaje športovca, typ identifikácie, meno lekára, trénera, názov antidopingovej organizácie, ktorá dopingovú kontrolu nariadila, a organizácia, ktorá ju vykonala. V druhej časti sa nachádza **výzva**, ktorú podpisuje športovec pri oznámení, že bol určený na odber vzorky. Ďalšie časti sa vypisujú až pri dostavení sa do stanice dopingovej kontroly. Okrem dátumu a časov príchodu do stanice, odovzdania vzorky a uzavretia sú najpodstatnejšie **čísla odberových súprav**. Zapisuje sa množstvo odobratej

vzorky, pri moči jeho špecifická hmotnosť; pri opakovanej a nekompletnej vzorke sa údaje o nich zapisujú do samostatných položiek protokolu. Dôležitý je **údaj o užitej liečbe** za posledných 7 dní. Vhodné je uviesť nielen všetky lieky a liečivé prípravky, ktoré športovec požil, ale i konkrétne názvy výživových doplnkov, prípadne i s menom výrobcu. Pokiaľ má športovec udelenú terapeutickú výnimku, je povinný to nahlásiť a komisár to zapíše do protokolu. Tretiu časť uzatvára zamietnutie alebo **súhlas s výskumom** vzoriek športovca, ktoré budú v laboratóriu uzavreté ako negatívne. Výskum je anonymný a nijako neohrozuje športovca ani v budúcnosti. V záverečnej časti protokolu sa zaznamenávajú **svedkovia** odberu moču, osoba poverená odberom krvi, sprievodná osoba (ak je prítomná a chce podpísať protokol) a komisár dopingovej kontroly. Úplne dole športovec svojim podpisom potvrdzuje súhlas so všetkými údajmi uvedenými v protokole. Pokiaľ je v protokole málo miesta na potrebné údaje, zapisujú sa na dodatkový formulár.

7.4 Osobitné postupy

Poskytnutie vzoriek krvi je druhá možnosť získania biologického materiálu športovca a používa sa len v špecifických prípadoch – najčastejšie pri stanovení krvných parametrov pri odhaľovaní krvného dopingu alebo pri zisťovaní prítomnosti istých zakázaných látok alebo iných požiadaviek laboratória alebo príslušnej antidopingovej organizácie. Pravidlá výberu odberových súprav, kontrola nad vzorkou, informovanie o odbere i uzatváranie vzoriek sú obdobné ako pri odbere moču. Pri nedostatočnom množstve je krv možné odoberať maximálne trikrát. Odoberá sa z povrchovej žily z miesta, ktoré neovplyvní výkon športovca. Odberom krvi nie

je možné nahradiť odber moču. Odber krvi môže vykonávať len osoba s takýmto oprávnením, zvyčajne v Slovenskej republike je to lekár alebo zdravotná sestra so skúsenosťami z odberu.

Úpravy pre neplnoletých športovcov

Pokiaľ je športovec neplnoletý, o rozsahu povolených úprav pri poskytovaní vzoriek rozhoduje komisár dopingovej kontroly. Neplnoletí športovci majú právo byť sprevádzaní vybraným dospelým sprievodcom v priebehu celého odberu vzorky. Ak sa športovec svojho zástupcu zriekne, musí byť prítomný pri poskytovaní vzorky sprievodca komisára dopingovej kontroly. Žiaden zástupca však nebude sledovať športovca pri poskytovaní vzorky (ak to nebude športovec vyslovene požadovať), bude však sledovať komisára dopingovej kontroly, či postupuje správne.

Úpravy pre zdravotne postihnutých (hendikepovaných) športovcov

Pokiaľ je športovec zdravotne postihnutý, o rozsahu povolených úprav pri poskytovaní vzoriek rozhoduje komisár dopingovej kontroly. Úpravy nesmú ohrozovať identitu, bezpečnosť alebo integritu vzorky. V takýchto prípadoch môže v primeranom rozsahu asistovať športovcovi zvolený sprievodca. O použití alternatívneho materiálu na odber rozhoduje komisár dopingovej kontroly. Pokiaľ športovec používa systém na zber alebo odčerpávanie moču (napr. cievkovanie), mali by sa tieto pred odberom najprv aspoň vyprázdniť, optimálne odstrániť a nahradiť novými, nepoužitými.

7.5 Nakladanie s výsledkami

Ako vyplýva z úvodu tejto kapitoly, odoslaním vzoriek A a B do akreditovaného laboratória sa končí testovanie ako fáza dopingovej kontroly. V laboratóriu sa analyzuje len **vzorka A**. Ak je výsledok negatívny, informáciu dostane antidopingová organizácia, ktorá to oznamuje športovému zväzu, pod ktorý športovec spadá. Športovec je informovaný priamo len v špeciálnych situáciách (výkon s rekordom, pri vlastnej žiadosti a pod.).

Ak je vo vzorke A nájdená zakázaná látka, antidopingová organizácia overí, či nedošlo k odchýlke v laboratóriu, či nemá športovec udelenú terapeutickú výnimku, ktorá zodpovedá prítomnému nálezu, alebo či nejde o endogénnu látku, ktorá vyžaduje ďalšie nové odobratie vzoriek a vyšetrenie osobného biochemického profilu (**atypický nález**). Pokiaľ nie, športovec je informovaný o **nepriaznivom analytickom náleze** a má možnosť požiadať o vyšetrenie B vzorky na vlastné náklady. O nepriaznivom náleze je informovaná aj WADA, medzinárodná športová federácia a národný športový zväz. **Pri analýze B vzorky** môže byť športovec na vlastnú žiadosť osobne prítomný alebo môže na otvorenie B vzorky poslať na svoje náklady svojho zástupcu. Ak je výsledok analýzy B vzorky negatívny, je celá analýza negatívna. Pri pozitívnej analýze B vzorky alebo nevyžiadaní analýzy B vzorky bude športovec pred pojednávacou komisiou **čeliť obvineniu** z porušenia antidopingových pravidiel za prítomnosť zakázanej látky. Pojednávaciu komisiu (vo väčšine prípadov športových zväzov je to disciplinárna komisia) zvoláva príslušný športový zväz a športovec má možnosť vyjadriť sa k obvineniu z porušenia antidopingových pravidiel, predložiť prípadné dôkazy a požiadať o výpoveď svedkov. Komisia posúdi mieru zavinenia športovca, zväží prítomnosť poľahčujúcich a pri-

ťažujúcich okolností a rozhodne o vine a o dobe zákazu činnosti či inom treste.

Proti rozhodnutiu pojednávacej komisie sa športovci medzinárodnej úrovne alebo v prípadoch, ktoré nastanú počas účasti na medzinárodných podujatiach, môžu odvolať **výlučne** na Športový arbitrážny súd (CAS - angl. Court of Arbitration for Sport) podľa pravidiel platných pre tento súd. Športovci národnej úrovne majú právo odvolať sa na nezávislý a ne-stranný orgán v súlade s pravidlami stanovenými príslušnou národnou antidopingovou organizáciou.

8.0 Mimosúťažná dopingová kontrola

Pri mimosúťažných dopingových kontrolách nie je zámerom antidopingových organizácií rušiť nočný pokoj športovca ani nadmerne zasahovať do jeho súkromia, avšak **moderný trend** v boji proti dopingu ukazuje, že mimosúťažné kontroly sú vysoko efektívne a podľa odporúčenia WADA sa majú vykonávať v čo najväčšom počte a vyslovene bez predchádzajúceho oznámenia. To vyžaduje, aby mala poverujúca antidopingová organizácia dostatočne podrobné informácie o mieste pobytu a pohybe športovca, aby mohol byť zastihnutý komisárom dopingovej kontroly neočakávane. Z dôvodu veľkého počtu športovcov a náročnosti na spracovanie informácií sa povinnosť odovzdávať informácie o mieste pobytu prednostne **týka najlepších športovcov** v danom športe, ktorí sú zaradení do tzv. registra pre testovanie (Príručka, časť 8.1).

Samotný odber vzorky prebieha obdobne ako pri súťažnej dopingovej kontrole. Stanica dopingovej kontroly sa operatívne volí v priľahlých priestoroch, pri kontaktovaní na domácej adrese je veľmi vítaná spolupráca a ochota športovcov vykonať odber vzorky priamo doma. Výzva, výber odberových súprav, poskytnutie vzorky, uzatváranie vzoriek a spracovanie dokumentácie sú rovnaké ako pri súťažnej kontrole opísanej v predchádzajúcej kapitole. Športovec takisto postupuje podľa pokynov komisára dopingovej kontroly.

8.1 Register pre testovanie

Každá antidopingová organizácia vytvára podľa svojho antidopingového programu svoj **register športovcov pre testovanie** (ďalej len „RTP“) a krité-

riá i zoznam zaradených športovcov zverejňuje. Športovec môže byť zaradený súčasne do viacerých registrov – napríklad do registra medzinárodnej športovej federácie (IRTP – ak plní kritériá medzinárodnej športovej federácie) a aj do národného registra pre testovanie (NRTP). Športovec by mal byť o zaradení do konkrétneho registra a rovnako o nutnosti poskytovať údaje o mieste pobytu informovaný svojim národným športovým zväzom. Na Slovensku vytvára Národný register pre testovanie národná antidopingová organizácia ADA SR podľa odporučených zoznamov od jednotlivých športových zväzov. Pokiaľ športovec nevie, či je zaradený do registra a či musí poskytovať informácie o mieste pobytu, môže sa o tom informovať na **príslušnej medzinárodnej federácii** alebo na svojom národnom športovom zväze, resp. to môže zistiť na www.antidoping.sk. Aj keď je športovec zaradený do viacerých registrov súčasne, zvyčajne zasiela údaje o mieste pobytu len jednej organizácii (**a v kópii aj ostatným organizáciám**, o internej dohode organizácií je športovec informovaný), ktorá potom prípadné testovanie i vykonáva. Do registra pre testovanie s povinnosťou poskytovať údaje o mieste pobytu sú zaradení aj všetci športovci so zákazom činnosti. Mimosúťažne môžu byť testovaní aj športovci s prerušenou športovou činnosťou a tehotné športovkyne.

Pre účely prípadnej dopingovej kontroly vytvára ADA SR aj tzv. **základný register športovcov**, do ktorého sú zaraďovaní športovci svojimi športovými zväzmi. Základné informácie o týchto športovcoch poskytuje práve športový zväz, ktorý je povinný udať meno, priezvisko, rok narodenia, prevažné bydlisko (trvalé alebo prechodné podľa prevažujúcej doby zdržiavania sa športovca), e-mailovú adresu a mobilný telefónny kontakt zaradených športovcov. Športovci, ktorí sú zaradení v tomto registri, ne-

majú povinnosť oznamovať informácie ako športovci v medzinárodnom alebo národnom registri. Ich povinnosťou však je v prípade oslovenia pracovníkom ADA SR alebo komisárom dopingovej kontroly dostaviť sa na dohodnuté miesto v stanovenom čase a absolvovať odber vzoriek.

8.2 Informácie o mieste pobytu

Športovci zaradení do registra medzinárodnej federácie alebo do národného registra pre testovanie sú povinní **poskytnúť informácie o mieste pobytu** na obdobie nasledujúceho štvrťroka. Informácie na nasledujúci štvrťrok majú byť odoslané vždy do 20. marca, 20. júna, 20. septembra a 20. decembra. Ak je informácia odoslaná po poslednom dni v príslušnom štvrťroku, môže to byť považované za porušenie AD pravidiel. Športovci by mali v informáciách popísať **dostatočne podrobne** každý deň, uviesť miesta a čas pravidelných činností – tréningov, pobyt doma, v práci, v škole a miesto a čas známych udalostí – pretekov, sústreďení, dovolenky. Bezpodmienečne však musia uviesť pre každý deň jeden konkrétny **šesťdesiat (60) minútový interval** medzi 6:00 a 23:00 s presným určením miesta, kde budú zastihnuteľní – môže to byť napríklad pravidelné miesto tréningu, doma, v práci, miesto sústreďenia.

Všetky **miesta pobytu športovca musia byť komisárom prístupné** (pozor na označenie a funkčnosť zvončekov pri bývaní v podnájme či informácie na vrátnici internátu) a ich poloha musí byť dostatočne **presne identifikovaná** (žiadene „beh v Čiernom lese“), aby komisári DK vedeli športovca nájsť. Komisári dopingovej kontroly vyvinú maximálnu snahu v danom čase športovca na uvedenom mieste nájsť. Pokiaľ ho nenájdu a preukážu, že sa tak stalo vinou športovca, hrozia športovcovi možné sankcie.

60-minútový interval je z hľadiska potrestania za porušenie antidopingových pravidiel veľmi dôležitý, pretože ak sa športovec v uvedenej dobe nebude nachádzať na uvedenom mieste a komisárom dopingovej kontroly sa nepodarí ho zastihnúť, predstavuje to „**nezastihnutie na testovanie**“, a teda porušenie požiadaviek dostupnosti a určenia miesta pobytu. Porušením požiadaviek dostupnosti je i **nedodanie požadovaných informácií o mieste pobytu** alebo dodanie falošných, nekompletných alebo nepresných informácií, ktoré bránia mimosúťažnej dopingovej kontrole.

Ak športovec počas 18-mesačného obdobia **trikrát poruší** požiadavky na dostupnosť (kombinácia nezastihnutia na testovanie alebo nedodanie informácií o mieste pobytu), predstavuje to porušenie antidopingových pravidiel s možným uložením zákazu činnosti.

Je potrebné si uvedomiť, že **športovec je povinný podrobiť sa odberu vzorky kedykoľvek**, keď ho komisár dopingovej kontroly vyhladá a vyzve na odber vzorky, teda aj mimo 60-minútového intervalu. Aj pri neúspešnej snahe o kontakt mimo 60-minútového intervalu môže byť športovec postihnutý.

V prípade, ak informácie o mieste pobytu na športovcovo žiadosť zasiela jeho tréner či iná poverená osoba, **zodpovednosť znáša len športovec** a nie je možné sa pri porušení povinností tejto zodpovednosti zbavovať.

Pri zasielaní písomností antidopingovou organizáciou športovcovi platí pravidlo, že oznámenie sa zasiela na adresu, ktorú športovec uviedol v informáciách o mieste pobytu ako poštovú adresu.

Športovec má samozrejme možnosť **priebežne aktualizovať** informácie o mieste pobytu. Pokiaľ vie, že sa bude nachádzať na inom mieste v udanom 60-minútovom intervale alebo udanom mieste tréningu, musí o tom neodkladne informovať a byť k dispozícii na odber vzorky na zmenenom mieste.

Aktuálnu zmenu s podrobným udaním mena, priezviska, športu a adresy musí zaslať najneskôr do začiatku uvedeného 60-minútového intervalu alebo začiatku tréningu. Akákoľvek korekcia po jeho začatí sa neuznáva, ako aj akékoľvek pokusy zachrániť situáciu, keď sa v priebehu intervalu (telefonicky) dozvie, že ho na uvedenom mieste komisári márne hľadajú. Rovnako nie je možné oznámiť zmenu na poslednú chvíľu s tým, že športovec je desiatky kilometrov vzdialený od udaného miesta. O tom, že na udanom mieste načas nebude, totiž určite vedel v dostatočnom predstihu. Výhovorky na pokazený telefón, vybitú batériu telefónu, zlyhanie internetového spojenia a podobne nemôžu viesť k zníženiu miery zavinenia.

8.3 Informácie o mieste pobytu v kolektívnych športoch

Podobne aj pri **kolektívnych športoch** vytvárajú antidopingové organizácie príslušné registre pre testovanie.

Medzinárodné športové federácie vytvárajú registre z najlepších tímov podľa svojho uváženie, druhov súťaží atď. Na národnej úrovni vytvárajú registre národné antidopingové agentúry. Keďže **zaradenie** do tímov je premenlivé, i zaradenie do registra **sa môže meniť** aktuálne alebo štvrťročne, avšak - vždy podľa rozhodnutia športovej organizácie, ktorá športovca o týchto pravidlách, aktuálnom zaradení či vyradení z registra má informovať. I v kolektívnych športoch môže byť tím zaradený do viacerých registrov. Príslušné antidopingové organizácie sa potom dohodnú, komu sa budú informácie o mieste pobytu hlásiť a kto bude mimosúťažné dopingové kontroly vykonávať. Pokiaľ športovec súťaží vo viacerých tímoch (reprezentačný, klubový) alebo spadá pod viacero športových zväzov, poskytuje príslušné informácie zodpovedajúcim športovým zväzom podľa

časového harmonogramu aktivít v jednotlivých tímoch a spoločné informácie o netímových aktivitách.

Pri kolektívnych športoch logicky nie je možné, zmysluplné a technicky zvládnuteľné poskytovať a sledovať miesto pobytu každého športovca zvlášť. Poskytujú sa prednostne informácie o **tímových aktivitách**. Sú to aktivity vykonávané celým tímom súčasne – napríklad tréning, porada, cestovanie, súťaž, sústredenia. Môže to byť i individuálny program športovca vykonávaný s podporným členom tímu – napríklad masérom, lekárom, trénerom. Okrem tímových aktivít je potrebné uviesť **iné pravidelné činnosti** tak ako v individuálnom sledovaní (práca, škola, pravidelný domáci pobyt) a v dňoch, kedy sa športovec nezúčastňuje tímovej aktivity, treba uviesť miesta pobytu ako pri individuálnom sledovaní. **60-minútový interval** by mal byť udávaný prednostne počas spoločnej tímovej aktivity. V dňoch, kedy sa športovec nezúčastňuje tímovej aktivity, sa uvádza miesto a čas podľa uváženia športovca. **Zodpovednosť** znáša v prvom rade športovec, ktorý bol vybraný na testovanie. Aj keď o mieste pobytu celého tímu informuje poverená osoba (napríklad manažér tímu), pri poskytnutí nesprávnych informácií (alebo neskorej aktualizácii) sú prednostne zodpovední športovci a môže byť naraz potrestaných i viacero športovcov. Následky však môžu postihnúť i celý tím, závisí to od pravidiel príslušnej medzinárodnej športovej federácie alebo národného športového zväzu (podobne ako pri iných porušeníach antidopingových pravidiel) .

8.4 Monitoring systémom ADAMS

Podľa Kódexu má WADA povinnosť koordinovať antidopingové činnosti a poskytnúť mechanizmus na pomoc zainteresovaným stranám pri imple-

mentácii Kódexu. **Systém správy a riadenia antidopingu (ADAMS)** bol vyvinutý práve na tento účel. Je to **webový** databázový systém, ktorý zjednodušuje každodenné činnosti všetkých zainteresovaných strán a športovcov zapojených do antidopingového programu – a to od športovcov, ktorí poskytujú svoje informácie o miestach pobytu, cez antidopingové organizácie nariaďujúce testovanie, laboratória informujúce o výsledkoch testovaní až po antidopingové organizácie spravujúce výsledky. Tento systém má jednoduché použitie, je dostupný vo viacerých jazykoch a je **bezplatný** pre všetkých užívateľov, čím zvyšuje schopnosť a účinnosť boja proti dopingovému v športe. Navyše je systém dostupný prostredníctvom internetu všade na svete 24 hodín denne počas celého roka.

ADAMS umožňuje antidopingovým organizáciám (napr. národným antidopingovým organizáciám, medzinárodným športovým federáciám, národným športovým zväzom a organizátorom významných športových podujatí) a WADA vykonávať harmonizované, koordinované a efektívne antidopingové programy a plniť tak príslušné povinnosti, ktoré týmto organizáciám ukladá Kódex. Systém ADAMS možno používať na plánovanie súťažného a mimosúťažného dopingového testovania a spracovanie relevantných informácií, vrátane **terapeutických výnimiek (TUE)**, **informácií o miestach pobytu športovcov**, informácií o výsledkoch antidopingových testovaní a informácií o prípadných sankciách voči jednotlivým športovcom.

Antidopingová organizácia, ktorá športovca zaregistrovala do svojho registra pre testovanie, môže využívať systém ADAMS v závislosti od svojich špecifických potrieb a požiadaviek. WADA využíva ADAMS pre splnenie svojich úloh podľa Kódexu. Z nižšie uvedených dôvodov však ADA

SR využíva ADAMS najmä na poskytovanie informácií o pobyte športovcov (whereabouts), preberanie výsledkov analýzy z akreditovaných laboratórií, plánovanie a vykonávanie medzinárodnými športovými federáciami objednaných dopingových kontrol a od roku 2014 i na zasielanie žiadostí o udelenie TUE športovcom zaradeným v RTP. Ostatné moduly nie sú zatiaľ využívané. Z tohto dôvodu je potrebné v prípade požiadavky športovca nezaradeného v príslušnom registri na testovanie postupovať pri žiadosti o udelenie therapeutickej výnimky podľa časti 6. Therapeutické výnimky v tejto brožúrke. Pre potreby športovcov spracovala ADA SR a na svojej web stránke zverejnila slovenský preklad návodu ako používať systém ADAMS na podanie žiadosti o udelenie TUE.

Vzhľadom na nedostatočné zabezpečenie **ochrany osobných údajov** a súkromia športovcov a členov realizačných tímov neodporučila Európska komisia celoplošné využívanie systému ADAMS. Avšak výhody a významné zjednodušenie poskytovania a prenosu informácií, ako aj požiadavky vrcholových športovcov a významných športových zväzov v SR privedli ADA SR k zavedeniu systému ADAMS do praxe aj v SR. Pristúpenie do systému bolo schválené WADA koncom roka 2010 a jeho využívanie sa začalo koncom marca 2011.

Postup pri zaradení do NRTP

V priebehu roka 2011 uskutočnila ADA SR stretnutia so zástupcami športových zväzov, kde sa individuálne dohodli pravidlá pre zaradenie športovcov do Národného registra pre testovanie (NRTP) i do základného registra. Súčasne boli predstavitelia zväzov informovaní o sprístupnení

ADAMS v SR i o povinnosti využívať ho pre všetkých športovcov v NRTP. **Športové zväzy** sú povinné **predkladať návrhy na zaradenie** svojich športovcov do NRTP na základe schválených alebo individuálne dohodnutých kritérií. Nahlasovať športovcov sú zväzy povinné neodkladne po splnení kritérií na zaradenie jednotlivými športovcami. Ukončenie povinnosti vyplňať informácie prostredníctvom ADAMS je podmienené požiadavkou národného športového zväzu po nenaplnení žiadneho kritéria konkrétnym športovcom vždy najmenej 10 dní pred začiatkom nasledujúceho štvrtroka. Členstvo v NRTP a povinnosť poskytovať informácie prostredníctvom ADAMS zaniká športovcovi ukončením príslušného štvrtroka.

Po nahlásení športovcov do NRTP sú športovému zväzu e-mailom a následne i poštou doručené dekréty s **prístupovým menom a heslom** pre jednotlivých športovcov. Následne sú zväzy povinné tieto prístupové údaje poskytnúť zaradeným športovcom a súčasne ich informovať o ich zaradení do NRTP a z toho vyplývajúcich povinnostiach. Športovci sú povinní **písomne potvrdiť zväzu prevzatie dekrétu** s prístupovými údajmi a najneskôr do 20 dní od dátumu vygenerovania prístupového mena a hesla uvedeného na dekréte sa do ADAMS aj prihlásiť. V opačnom prípade môže byť prístup do ADAMS samotným systémom odopretý a celý proces sa bude musieť zopakovať. Pre prípad potreby sú v dekréte uvedené aj kontaktné údaje zodpovedných pracovníkov ADA SR, ktorí športovcom pri problémoch s prihlásením sa alebo používaním systému poradia.

Po úspešnom prihlásení sa do systému ADAMS využívajú športovci na poskytovanie informácií o svojom pobyte a ich prípadných zmenách už len tento systém. Informácie o pobyte na monitorovacích formulároch pre individuálne športy, ktoré sa používali v roku 2011, už nie sú akceptované.

Postup pri prihlásení a vyplňaní ADAMS

ADA SR zverejnila na svojej webovej stránke **návody** na používanie ADAMS pre všetkých užívateľov v SR tak, aby každý jednotliviec mohol vyplňať formuláre svojimi údajmi, a tak prevziať zodpovednosť za poskytnuté informácie a ich oprávnenosť. Vyžaduje to však denný prístup k internetu, nastavenia, ktoré systém vyžaduje i základné znalosti práce s počítačom. Preklady návodu sú aj vo forme tlačenej brožúrky „Rýchly sprievodca pre športovcov – ADAMS“, ktorá je k dispozícii na ADA SR, a v elektronickej podobe na stránke www.antidoping.sk v časti MONITORING – ADAMS v dolnej časti. Tu sa nachádza aj preklad kompletnej príručky. Športovci v NRTP vyplňajú všetky informácie v slovenskom jazyku, teda pre tento účel nie je potrebná znalosť cudzieho jazyka. Z inde uvedených dôvodov odporúčame všetkým športovcom, aby vložili do ADAMS aj tie komunikačné údaje, ktoré nie sú v systéme povinné (mobilné číslo, iné telefónne číslo či e-mailová adresa). Umožní to nadštandardnú pomoc v prípade nezastihnúťia na dopingovú kontrolu z akéhokoľvek dôvodu či možnosť informovať športovca o nesplnení niektorej z povinností. Taktiež odporúčame športovcom, aby umožnili národnej agentúre prístup aj do neodoslaných informácií, čo môže opäť pomôcť samotným športovcom pri riešení ich problémov pri neodoslaní potrebných informácií.

8.5 Kritériá pre zaradenie do NRTP

ADA SR na základe Zákona o športe, Vyhlášky a Kódexu plní úlohy antidopingového programu. Jednou z úloh je aj organizácia dopingových kontrol a rozhodovanie vo veciach týkajúcich sa dopingových kontrol. Na tom-

to základe ADA SR pripravila podmienky pre vytvorenie registrov pre testovanie športovcov na národnej úrovni – Národný register pre testovanie a základný register.

Národný register pre testovanie (NRTP) je vytvorený zo športovcov, ktorí reprezentujú SR na najvyšších medzinárodných podujatiach a dosahujú na nich vrcholné umiestnenia. Pre ich zaradenie stanovila ADA SR v spolupráci so Slovenským olympijským výborom, Slovenským paralympijským výborom a Sekciou štátnej starostlivosti o šport MŠVVaŠ SR pre **individuálne** športové odvetvia nasledovné základné kritériá:

- a) **reprezentanti** SR, ktorí sa na MS, ME a v celkovom poradí pretekov SP (resp. iného relevantného rebríčka) umiestnili v kategórii dospelých do 20. miesta a súčasne splnili podmienku umiestnenia v prvej tretine štartového poľa vo svojej kategórii,
- b) športovci, ktorí dosiahli svetový alebo európsky **rekord**,
- c) športovci zaradení do **projektu MŠVVaŠ SR** „Športová príprava vybraných športovcov“,
- d) športovci – členovia rezortných stredísk (VŠC Dukla, SŠŠR MV SR, NŠC) v **zamestnanectve** alebo obdobnom vzťahu,
- e) športovci, ktorí si vybojovali účasť na **olympijských** alebo paralympijských hrách, olympijských hrách mládeže,
- f) športovci, ktorí majú **zastavenú činnosť** z dôvodu porušenia antidopingových pravidiel.

Pre **kolectívne** športové odvetvia platia nasledovné pravidlá:

- **reprezentačné** tímy dospelých v OH športoch (širší výber), ktoré sa majú zúčastniť OH, MS, ME alebo postupových kvalifikačných súťa-

ží na tieto podujatia, sú povinné pravidelne zasielať kompletný monitorovací formulár,

- tímy zaradené do **projektu MŠVVaŠ SR „Športová príprava vybraných športovcov“** sú povinné pravidelne zasielať kompletný monitorovací formulár,
- tímy **najvyššej domácej súťaže** (širší výber) v športoch: futbal – muži, ľadový hokej – muži, vodné pólo – muži, volejbal – muži a ženy, basketbal – muži a ženy, hádzaná – muži a ženy sú povinné zasielať kompletný monitorovací formulár s nasledujúcou úpravou: miesto a čas 2 stabilných tréningov v týždni, kde je možné zastihnúť tím na testovanie.

Tento návrh vzhľadom na rôznorodosť športových odvetví, početnosť zastúpenia v medzinárodných federáciách či postavenie v olympijskom alebo paralympijskom programe, ale aj na základe zvyčajného počtu účastníkov vrcholných svetových a európskych podujatí či systému súťaží v konkrétnych odvetviach prerokovali zástupcovia ADA SR s jednotlivými športovými zväzmi a v niektorých športoch prijali úpravu v bode „a“. Na základe takto upravených pravidiel sú športové zväzy povinné nahlasovať do NRTP športovcov okamžite po naplnení niektorého z kritérií. Športovci sú zaradení v NRTP na obdobie trvania platnosti bodu c) a d), v prípade bodov a) a b) na obdobie minimálne 1 roka, v prípade bodu e) minimálne do konca predmetného podujatia podľa termínu, ktoré stanoví SOV, resp. SPV a v prípade bodu f) do konca štvrťroka, v ktorom končí zastavenie činnosti.

Zaradovanie športovcov sa uskutočňuje zásadne písomnou formou okamžite po naplnení ktoréhokolvek z kritérií. Vyradovanie sa uskutočňu-

je taktiež písomnou formou k termínu ukončenia príslušného štvrťroka. Tu platí pravidlo, že športovec by mal v NRTP zotrvať minimálne 4 po sebe nasledujúce štvrťročné obdobia s výnimkou zaradenia z dôvodu účasti na podujatiach SOV a SPV. Zväzy sú zároveň povinné športovcovi oznámiť jeho zaradenie do NRTP alebo jeho vyradenie.

Do NRTP sú automaticky zaradení všetci športovci, ktorým bola **zastavená športová činnosť za porušenie antidopingových pravidiel**, a to na celé obdobie trvania trestu. Počas celého tohto obdobia sú povinní zasielať kompletne informácie o svojom pobyte a byť k dispozícii na testovanie.

Národné športové zväzy majú právo navrhnúť v odôvodnených prípadoch zaradenie aj ďalších športovcov, ktorí síce ešte neplnia kritériá, ale majú vysoký predpoklad ich splniť, resp. vzbudzujú podozrenie z možného porušovania antidopingových pravidiel.

Základný register slúži na testovanie športovcov v druhom slede. Národný športový zväz je povinný zaradiť do tohto registra športovcov, ktorí splnili v individuálnych športových odvetviach nasledovné kritériá:

- ostatní reprezentanti, ktorí sa zúčastňujú MS a ME dospelých a nie sú zaradení v NRTP,
- členovia mládežníckeho RD najvyššieho po senioroch (do 23 rokov, do 21 rokov a juniori),
- športovci, ktorí vytvorili uznaný slovenský rekord.

Pri týchto športovcoch je zväz povinný uviesť pri mene a priezvisku aj kontaktnú adresu, e-mailovú adresu a číslo mobilného telefónu, prípadne číslo kontaktnej osoby, ak športovec nevlastní mobil. Športovec v základnom registri nezasiela žiadne informácie, termíny tréningov či zmeny

v programe, je ale povinný na výzvu komisára dopingovej kontroly alebo pracovníka ADA SR dostaviť sa na dohodnuté miesto v dohodnutom čase a byť k dispozícii na odber biologických vzoriek.

V kolektívnych športoch majú byť v základnom registri zaradené tímy, ktoré splnili nasledovné kritériá:

- RD dospelých v ostatných športových odvetviach mužov a žien, ktoré nie sú v NRTP,
- najvyššie RD pod RD dospelých (U 23, resp. U 21, U18 a pod.)
- účastníkov ostatných najvyšších domácich a cezhraničných súťaží (česko - slovenská liga a pod.).

Povinnosti športových zväzov vo vzťahu k NRTP - individuálne športy

- zaradiť športovca do NRTP do 15 dní po splnení niektorého z vyššie uvedených kritérií,
- oznámiť športovcovi jeho zaradenie do NRTP,
- preukázateľne odovzdať športovcovi prístupové mená a heslá do systému ADAMS najneskôr do 15 dní od ich vygenerovania ADA SR,
- zasielať ADA SR aktualizované zoznamy športovcov v NRTP zásadne písomne,
- ponechať športovca v NRTP minimálne 4 bezprostredne po sebe idúce štvrtfóky,
- vyradovať športovcov zásadne minimálne 10 dní pred začiatkom nového štvrtfóka, a to písomnou formou alebo e-mailom na adresu ADA SR,
- zasielať miesta a termíny reprezentačných zrazov a akcií.

Povinnosti športových zväzov, resp. tímov zaradených v NRTP- kolektívne športy – nahlásiť a aktualizovať:

- termíny a miesta všetkých akcií tímov (zrazov, súťaží),
- zloženie širšieho kádra RD s klubovou príslušnosťou hráčov,
- telefónne a e-mailové kontakty zodpovedného vedúceho a/alebo hlavného trénera,
- termín, miesto a čas začiatkov zápasov najvyšších domácich súťaží v kolektívnych športoch,
- termín, miesto a čas Majstrovstiev SR dospelých a ďalšej najvyššej kategórie mládeže, ak sú organizované samostatne,
- termíny a miesta vrcholných medzinárodných podujatí (MS, ME, SP, EP a pod.) s plánovanou účasťou športovcov SR,
- termíny, miesta a časový program významných medzinárodných podujatí, ktoré sa konajú na území SR.

Športovci zaradení v registri pre testovanie **medzinárodnej športovej federácie (IRTP)** sú povinní poskytovať informácie o svojom pobyte a všetky následné zmeny aj národnej antidopingovej organizácii (ADA SR). V prípade, že medzinárodná športová federácia nevyžaduje monitoring prostredníctvom ADAMS, posielajú títo športovci na ADA SR kópiu informácií na tlačivách medzinárodnej federácie. V prípade využívania ADAMS umožnia v nastaveniach prístup k svojim informáciám aj národnej antidopingovej organizácii.

PRÍRUČKA PRE ŠPORTOVCA
platná pre rok 2014

Vydal: © ANTIDOPINGOVÁ AGENTÚRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hanulova 5/C
841 01 Bratislava

Tel.: 02/4464 3411
Fax: 02/4464 3412
Web site: www.antidoping.sk
E-mail: office@antidoping.sk

Spracovali: MUDr. Michal MAGALA
Mgr. Ján DOJČAN

Určené pre internú potrebu
Bratislava, 2013